

Lokāplānojums teritorijai Jūrmalā starp
Ērgļu ielu, Madonas ielu, dzelzceļu un
pludmali

Jūrmalas centra publiskās ārtelpas
elementu dizaina koncepcija

II sējums **2014**

PROJEKTA SASTĀVS

I SĒJUMS

PASKAIDROJUMA RAKSTS

TERITORIJAS IZMANTOŠANAS UN APBŪVES NOSACĪJUMI

GRAFISKĀ DAĻA

II SĒJUMS

JŪRMALAS CENTRA PUBLISKĀS ĀRTELPAS ELEMENTU DIZAINA KONCEPCIJA

SATURS

PROJEKTA SASTĀVS	2
SATURS	3
KONCEPCIJĀ LIETOTIE TERMINI	5
IEVADS	7
1. PUBLISKĀS ĀRTELPAS ELEMENTU DIZAINA KONCEPCIJAS NEPIECIEŠAMĪBA	7
2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS	9
4. PILSĒTVIDES ELEMENTU KLASIFIKĀCIJA	14
5. PUBLISKĀS TELPAS VIDES ELEMENTU NOSACĪJUMI.....	15
5.1. Pilsētas vides elementu nosacījumi.....	15
5.1.1. Gājēju ielas un ietves.....	15
5.1.2. Koku un apstādījumu joslas	18
5.1.3. Elementu josla	19
5.1.4. Atkritumu urnas	23
5.1.5. Ielas kafejnīcas	25
5.1.6. Apgaismojums	40
5.1.7. Soliņi.....	49
5.1.8. Velonovietnes	51

5.1.9.	Puķu kastes	54
5.1.10.	Publiskā māksla	57
5.1.11.	Reklāma	61
5.1.11.1.	Informācijas zīmes	62
5.1.12.	Tirdzniecības vietas	65
5.2.	Pludmales vides elementu nosacījumi.....	69
5.2.1.	Publiskās tualetes	70
5.2.2.	Sezonas dušas/ dzeramā ūdens strūklas	72
5.2.3.	Pārgērbšanās kabīnes	74
5.2.4.	Atkritumu urnas	76
5.2.5.	Segums/ pieejamība pludmalē	77
5.2.6.	Pludmales kafējnīcas	79
5.2.6.	Bērnu rotaļu laukumi/trenažieri.....	83
5.2.7.	Atpūtas soli.....	88
5.2.8.	Glābšanas posteņi.....	89
	Izmantotā literatūra.....	90

KONCEPCIJĀ LIETOTIE TERMINI

„**publiskā ārtelpa**” - sabiedrībai pieejamas teritorijas un telpa, ko veido ielas, bulvāri, laukumi, parki, dārzi, skvēri, pagalmi, krastmalas, pasāžas, promenādes un citas vietas, kas nodotas publiskai lietošanai neatkarīgi no to īpašuma piederības (MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”)

„**publiskiem mērķiem paredzēta teritorija**” – teritorija, kas nepieciešama publisko objektu – izglītības, veselības, sociālās aprūpes un kultūras iestāžu – izvietošanai, kā arī publiskās ārtelpas, kas paredzētas, piemēram, ielu, ceļu un laukumu izveidošanai (MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”)

„**vides pieejamība**” – iespēja jebkuram cilvēkam neatkarīgi no vecuma un fiziskām spējām brīvi un patstāvīgi piekļūt un pārvietoties vidē atbilstoši būves vai telpas funkcijai (MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”)

„**reklāma**” - ir ar saimniecisko vai profesionālo darbību saistīts jebkuras formas vai jebkura veida paziņojums vai pasākums, kura nolūks ir veicināt preču vai pakalpojumu (arī nekustamā īpašuma, tiesību un saistību) popularitāti vai pieprasījumu pēc tiem (Reklāmas likuma 1.pants)

„**vieta, kas vērsta pret publisku vietu**” – zeme vai būve, ja uz tās izvieto reklāmu vai reklāmas objektu un ja tā ir vērsta pret publisku vietu (MK 30.10.2012. noteikumi Nr.732 „Kārtība, kādā saņemama atļauja reklāmas izvietošanai publiskās vietās vai vietās, kas vērstas pret publisku vietu”)

„**izkārtne**” – reklāma vai reklāmas objekts, kas izvietots tādā nekustamajā īpašumā (zemesgabalā vai būvē), kurā atrodas valsts vai pašvaldības iestāde vai privāta fiziska vai juridiska persona, kura tieši veic saimniecisku darbību, un attiecīgā reklāma vai reklāmas objekts var saturēt informāciju par iestādes vai privātās fiziskās vai juridiskās personas nosaukumu, darbības veidu, darba laiku, pārdodamo produkciju vai sniegtajiem pakalpojumiem un kontaktinformāciju (arī tīmekļa vietnes adresi) (MK 30.10.2012. noteikumi Nr.732 „Kārtība, kādā saņemama atļauja reklāmas izvietošanai publiskās vietās vai vietās, kas vērstas pret publisku vietu”)

„**reklāmas objekts**” – jebkuras formas un jebkura veida priekšmets vai konstrukcija ar piesaisti zemei vai bez tās, kas tiek izmantots vai speciāli veidots reklāmas izvietošanai publiskā vietā vai vietā, kas vērsta pret publisku vietu (MK 30.10.2012. noteikumi Nr.732 „Kārtība, kādā saņemama atļauja reklāmas izvietošanai publiskās vietās vai vietās, kas vērstas pret publisku vietu”)

„**tikla reklāma**” – vismaz triju reklāmas objektu sistēma, ko publiskās vietās vai vietās, kas vērstas pret publisku vietu, veido reklāmas izvietotājs, kuram reklāmas objektu, reklāmas plakātu izvietošana vai reklāmas vietu iznomāšana ir komercdarbība un kas noslēdzis līgumu ar Jūrmalas pilsētas būvvaldi.

„**universālais dizains**” - nozīmē tādu produktu, vides, programmu un pakalpojumu dizainu, kurus, cik vien iespējams, visi cilvēki var izmantot bez pielāgošanas vai īpaša dizaina nepieciešamības. "Universālais dizains" ietver arī noteiktām personu ar invaliditāti grupām paredzētas atbalsta ierīces, ja tās ir nepieciešamas. *(Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, spēkā no 31.03.2010.)*

„**elementu josla**” - ielas telpā noteikta vienota elementu izvietojuma josla 0,75 līdz 1 metru platumā, kurā atļauts izvietot mazās arhitektūras formas, apgaismes elementus, ceļazīmes, reklāmas un citus teritorijas labiekārtošanas (vides) elementus.

„**apstādījumu josla**” - ielas telpā noteikta vienota apstādījumu josla, kurā atļauts veidot apstādījumus, stādīt kokus, ierīkot puķu kastes un izvietot atpūtas solus.

„**ielas ainava**” - vieta starp ēku fasādēm (apbūves līniju, kā arī parki un skvēri).

„**informācijas objekts**” – vizuālās informācijas stends, kas izvietots pie jebkuras institūcijas vai komercdarbības veikšanas vietas vai pie nobrauktuves uz iestādi vai komercdarbības veikšanas vietu.

„**velostatīvs**” – konstrukcijas velosipēdu novietošanai stāvus vai uzkārtā stāvoklī (Vadlīnijas velosipēdu novietņu izvietošana).

„**velonovietne**” – iekārtota vieta (ar velostatīvu) velosipēdu novietošanai (Vadlīnijas velosipēdu novietņu izvietošana).

„**ietve**” - ceļa daļa, kas paredzēta gājējiem. Ietve piekļaujas brauktuvei vai ir atdalīta no tās (Ceļu satiksmes noteikumi)

„**gājēju zona**” – ietves daļa, kas ir paredzēta tikai gājējiem.

IEVADS

Attēls nr. 1. Lokālpilnojuma teritorija

Lokālpilnojuma teritorija starp Ērgļu, Madonas ielu, dzelzceļu un pludmali ir 155 ha liela. Tā ir Jūrmalas pilsētas centrs. Šajā pilsētas daļā atrodas galvenā pilsētas gājēju iela - Jomas iela un Dzintaru koncertzāle, līdz ar to tajā notiek lielākā daļa pilsētas publisko pasākumu. Jomas iela un pludmale ir Jūrmalas pilsētas publiskās dzīves centrs vasaras sezonā. Tajās pulcējas lielas cilvēku masas, tās piesaista dažādu pakalpojumu sniedzējus, līdz ar to teritorija kļūst par „tirdzniecības” platformu, kur tiek piedāvāti dažāda veida pakalpojumi, dažādām atpūtnieku grupām, ar lielām izvēles iespējām. Bet tai pašā laikā publiskā telpa ir kļuvusi vizuāli, funkcionāli un morāli piesārņota, zaudējusi savu pilsētvides kvalitāti un kultūrvēsturiskās apbūves struktūru.

Analizējot esošo publisko ārtelpu šajā teritorijā un izvērtējot ainavu elementus un kopējo pilsētvides struktūru, vajadzības un funkciju, attīstības iespējas un vietas nozīmi pilsētas attīstības kontekstā, ir izstrādāta „Jūrmalas centra publiskās ārtelpas elementu dizaina koncepcija” (turpmāk tekstā - Publiskās ārtelpas elementu dizaina koncepcija), kura būs pamats lokālpilnojuma teritorijas publiskās telpas turpmākai veidošanai. Publiskās ārtelpas elementu dizaina koncepcija ir skatāma kontekstā ar lokālpilnojuma pirmo sējumu un tā pielikumiem.

1. PUBLISKĀS ĀRTELPAS ELEMENTU DIZAINA KONCEPCIJAS NEPIECIEŠAMĪBA

Pamatojoties uz Jūrmalas pilsētas domes lēmumu, kas pieņemts pamatojoties uz Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12.panta pirmo daļu un 24.pantu, Latvijas Republikas Ministru kabineta 2012.gada 16.oktobra noteikumu Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem” 76. un 77.pantu, kā arī saskaņā ar Jūrmalas pilsētas domes 2012.gada 11.oktobra saistošajiem noteikumiem Nr.42 „Par Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu” un 2013.gada 22.maija Jūrmalas domes ārkārtas Attīstības un vides jautājumu komitejas lēmumu, par lokālpilnojuma projekta izstrādi teritorijai Jūrmalā, starp Ērgļu ielu, Madonas ielu, dzelzceļu un pludmali, tā ietvaros tiek izstrādāta Jūrmalas centra publiskās ārtelpas elementu dizaina koncepcija. Lokālpilnojuma viens no pamatuzdevumiem ir izstrādāt teritorijas telpisko struktūru un vizuālos risinājumus, ņemot vērā Jūrmalas centra attīstības potenciālu, Jūrmalas stratēģiskās intereses un kultūrvēsturiskās vērtības, kas radīs nosacījumus publiskās ārtelpas un tās vides elementu attīstībai, vizuālajiem risinājumiem, izvietojumam un ekspluatācijai. Kā viena no galvenajām lokālpilnojuma projekta sastāvdaļām ir noteikta - Publiskās ārtelpas elementu dizaina koncepcija.

Publiskās ārtelpas elementu dizaina koncepcija ir dokuments, ko varēs izmantot pilsētas attīstītāji, pašvaldības pārstāvji, uzņēmēji, zemes īpašnieki, nomnieki un citas ieinteresētās personas lokāplānojuma teritorijas publiskās telpas veidošanā. Koncepcijā norādīti galvenie nosacījumi un uzstādījumi kvalitatīvas publiskās telpas veidošanai, elementu izvietojumam, dizainam, telpas organizācijai un gājēju plūsmas uzlabošanai.

Šī publiskās ārtelpas elementu dizaina koncepcija būs veids, kā risināt publiskās telpas attīstību un sakārtošanu piecu gadu perspektīvā. Lai gan koncepcija nosaka konkrētas lietas, tā tomēr dod brīvību radošām izpausmēm, lai veidotu interesantu un harmonisku vidi. Bet vienlaicīgi koncepcija nosaka vienotus standartus un nosacījums, kopējo kompozīciju un telpisko struktūru pilsētas centram. Veiksmīgs pilsētvides dizains veidojas tad, ja dizaina ietvars respektē un darbojas kopā ar apkārtējo dabas un pilsētas vidi (The Downtown Alliance Streetscape Steering Committee, 2006). Tieši publiskās telpas kvalitāte, nevis arhitektūras šedevri, ir tā, kas palielina pilsētas apdzīvojumu un paliek atmiņā (The Downtown Alliance Streetscape Steering Committee, 2006), kā arī rada iedzīvotājos lepnumu par to, veido piederības sajūtu un piesaista tūristus.

Veiksmīgu pilsētvidi veido galvenokārt:

- gājējiem draudzīga vide. Tas atspoguļojas vides dizaina izmērā, funkcijā, vizuālā kvalitātē u.c.
- vienota vietas/telpas izjūta. Koncepcija radīs vietas raksturu un identitāti. Dizaina ietvars radīs vizuālo identitāti, kas būtiski ietekmēs kopējo telpas uztveri.
- iespēja daudzveidīgi, dažādām vecuma grupām un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām izmantot publisko ārtelpu.

Koncepcija nodrošinās kvalitatīvu dizaina formu, materiālu un funkciju izmantošanu, tā noteiks standartus publiskās telpas elementiem un telpas kvalitātes nosacījumus, kā arī strukturēs un organizēs dažādus telpā esošos elementus. Koncepcija izstrādāta ņemot vērā citu valstu pieredzi un formātu, kādā tiek izstrādātas pilsētvides dizaina elementu vadlīnijas, rokasgrāmatas un standarti, kas tiek reāli izmantoti attiecīgo publisko telpu veidošanā, kā arī tiek ņemti vērā vispārpieņemtie ainavu arhitektūras standarti, kuri nosaka ērtu, drošu un kvalitatīvu vides izmantošanu.

Koncepcijas struktūra veidota izdalot divas vides elementu atrašanās vietas - pilsētvidi un pludmali, kurās nosacījumi uz vides dizaina elementiem atšķirsies to novietojuma, funkcijas, apsaimniekošanas un sezonālā, kā arī citu faktoru dēļ.

Katrā daļā tiek apskatīti dažādi vides dizaina elementi, kuri ir būtiski publiskās ārtelpas veidošanā un ir daļa no visas pilsētvides kopējās telpiskās struktūras. Katram no tiem ir izdalīts: mērķis, galvenie nosacījumi ar vai bez shēmām un piemēri. Piemēros tiek vizualizēti nosacījumi, kas ietekmē elementa dizainu, novietojumu un funkcionalitāti. Piemēros tiek iekļauti arī pozitīvie piemēri no teritorijā esošiem vides elementiem, kuri atbilst koncepcijā izvirzītajiem nosacījumiem, kā arī piemēri no citām pasaules pilsētām un pludmalēm, kas atbilst koncepcijas nosacījumiem un ilustrē uzstādītos nosacījumus. Daļa piemēru vides elementu nosacījumu ilustrācijām ir atrasti interneta vidē, tie nav jāpārnes/jākopē tieši lokāplānojuma teritorijā, bet jāuzver tikai kā piemēri, ideja, kas palīdz labāk ilustrēt izstrādātos nosacījumus, lai veidotu kvalitatīvu publisko ārtelpu.

Koncepcija būs līdzeklis (instruments), kas palīdzēs sasniegt pilsētas attīstības stratēģijā noteikto attīstības vīziju un stratēģiskos mērķus, jo kvalitatīva publiskā telpa spēs palielināt piekrastes kūrorta atpazīstamību un attīstības iespējas, radīs kvalitatīvu dzīves un brīvdienas vietas, tādā veidā konkurējot ar citām Baltijas kūrortpilsētām.

2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS

	galvenās ieejas (vārti) teritorijā		galvenā autoplūsmas maģistrāle		galvenās gājēju plūsmas		jaunā ainavas dominante
	ieejas (vārti) teritorijā		galvenās autoplūsmas		veloceliņš		
	parki un skvēri		dzelzceļa līnija		uzmanības punkti		

Lokālpilnojuma teritorija ir skaidri definēta: starp Ērgļu, Madonas ielu, dzelzceļu un pludmali. Tajā arī atrodas divi lieli satiksmes infrastruktūras mezglpunkti – Dzintaru un Majoru dzelzceļa pieturas, ko atpūtnieki izmanto, lai nonāktu no Rīgas ar sabiedrisko transportu kādā no pludmalēm, līdz ar to tie ir arī „ieejas vārti” Jūrmalas pilsētas centrā un pašā kūrortpilsētā. Lokālpilnojuma teritoriju šķērso galvenā transporta maģistrāle – Lienes iela, kas ir kā fiziska barjera starp dzelzceļu un pludmali. Maģistrālei ir arī reprezentatīva nozīme, kas veido pirmo priekšstatu par Jūrmalas pilsētu.

Lokālpilnojuma teritorijā ietilpst daļa no valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļa „Dubultu-Majoru-Dzintaru-Bulduru-Lielupes vasarnīcu rajoni” teritorijas un tā aizsardzības zonas, kā arī valsts vietējās nozīmes kultūras pieminekļi, kas savā veidā uzliek vēl lielāku atbildību pilsētvides veidošanai. Ne tikai arhitektūra ir būtiska kūrorta kultūrvides sastāvdaļa, bet arī pati publiskā ārtelpa (ielas, parki, skvēri, pludmale) ar tajā esošajiem elementiem, kuras kvalitāte nosaka arī pašas kūrorta pilsētas kopējo kvalitāti un ir vizītkarte Jūrmalas pilsētai, tās atpūtas, izklaides un dzīvošanas iespējām.

Kartē ir norādītas galvenās gājēju plūsmas, ielas, kuras cilvēki vairāk lieto virzienā uz pludmali. Galvenās plūsmas izdalītas ņemot vērā dzelzceļa pieturu izvietojumu, ielu nozīmi, publisku objektu atrašanās vietas, autobusa pieturvietu izvietojumu, esošās gājēju pārejas, dzelzceļa sliežu šķērsošanas vietas, kā arī ielu savienojumus ar pludmali. Izdalīti vairāki ieejas vārti teritorijā - vietas, kuras visvairāk tiek izmantotas, lai nonāktu lokālpilnojuma teritorijā un kurām vajadzētu pievērst uzmanību izstrādājot pilsētas attīstības dokumentus un tehniskos projektus, kuros būt vēlams ņemt vērā šajā koncepcijā izstrādātos nosacījumus. Kartē norādīti publiski pieejamie parki un skvēri (publiskie apstādījumi), kuriem netiek šajā koncepcijā izstrādāti nosacījumi, bet kuru plānošanā var ņemt vērā un izmantot koncepcijā izstrādātos nosacījumus kvalitatīvas publiskās ārtelpas veidošanai.

Kartē norādītas arī vietas – uzmanības punkti, kurām jāpievērš uzmanība, jo no tām ir atkarīga gājēju drošība. Šo vietu pārdomāta plānošana, ņemot vērā kopējās gājēju un autotransporta plūsmas, uzlabos teritorijas vides pieejamības kvalitāti. Kartes veidošanas procesā galvenokārt ir ņemta vērā vasaras sezona, kas būtiski atšķiras no ziemas sezonas, šīs teritorijas publiskās telpas izmantošanas intensitātē.

Galvenās cilvēku plūsmas veido slēgtu sistēmu, kurai ir nepieciešami vides dizaina elementu nosacījumi, lai veidotu kvalitatīvu un ērtāk izmantojamu publisko telpu. Šī sistēma ņemta vērā izstrādājot šos nosacījumus, vairāk izvērtējot cilvēku galvenos pārvietošanās virzienus, publiskajās telpās esošās problēmas un nepilnības, kas būtiski ietekmē tās kvalitāti.

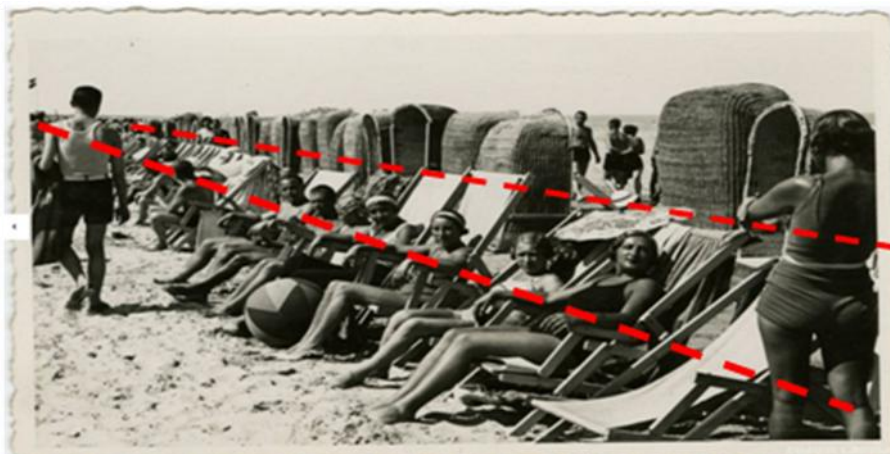
Var izdalīt šādas galvenās pilsētvides problēmas:

- stilistiski dažādu elementu esamība publiskajā telpā;
- savstarpēji saistītu elementu, materiālu un krāsu koncepcijas trūkums;
- individuālisms telpas veidošanā, telpa netiek skatīta kā viena vesela, bet nomas vai kadastru, ielas daļas, kafejnīcas robežās;
- pilsētvide neatbilst kultūrvēsturiskā pieminekļa statusam;
- krāsu, formu, stilu, materiālu un izmēru daudzveidība;
- liela “tirgus” sajūta, elementu dažādība radījusi vizuālo piesārņojumu visos līmeņos;

- telpas pieblīvējums ar dažādiem elementiem - vispārējs elementu struktūras trūkums;
- skaņas ainavas piesārņojums;
- neizmantots vietas ainaviskais potenciāls un vēstures interpretācijas iespējas.

3. GALVENIE PRINCIPI KONCEPCIJAS IZSTRĀDĀŠANAS PROCESĀ

Saskaņā ar izstrādāto ainavu politiku, tiek ņemti vērā vairāki ainavas plānošanas principi, kas tiek attiecināti uz konkrēto pilsētāinas daļu, piemēram, tādi kā piesardzības princips (pietāte pret kultūrvēsturiskām vērtībām un esošo pilsētvidi), estētiskās kvalitātes saglabāšanas un uzturēšanas princips, pielāgošanās princips (pēctecība, esošo elementu izmantošana vidē, atbilstoši kopējai struktūrai, ik pēc pieciem gadiem mainot koncepciju), sociālekonomisko vērtību saglabāšanas un attīstīšanas princips – tiek respektētas pilsētas kultūrainavas sociālekonomiskās vērtības, Jūrmala kā kūrortpilsēta, kas veicina ienākumu palielināšanos, tūristu un atpūtnieku pieplūdumu, kas ir būtiski veiksmīgai turpmākai teritorijas attīstībai un uzturēšanai, pēctecībai, pilsētas kultūrvēsturiskās vides saglabāšanai un apmeklētāju piesaistei, piederības sajūtas radīšanai un identitātes veidošanai.

Attēls nr. 2. Lineārās struktūras piemērs. (www.zudusilatvija.lv)

Veidojot jaunus dizaina elementus, ņemt vērā vēsturisko elementu formas, arhitektūras detaļas, krāsa, proporcijas, struktūru, ja iespējams, atbilstoši mūsdienu prasībām interpretēt to dizainu.

- Materiālu toņi nāk no apkārtējās vides – ūdens, smiltīm, priežu meža, debesīm, arhitektūras.

Paralēli minētajiem ainavu plānošanas principiem, ņemti vērā šādi uzstādījumi:

- Vēsturiskā struktūra pamats koncepcijas nosacījumu attīstībai.
- Kultūrvēsturiskās vides, formu, struktūras, dabas daudzveidības respektēšana un integrēšana kopējā koncepcijā.
- Ainavas kultūrvēsturiskās vērtības, raksturs, liecības, arhitektūras detaļas un citi materiāli veicina vietas identitātes atjaunošanu un saglabāšanu.
- Pagātnes ainavas ir kā vadošais norādījums nākotnes ainavas veidošanā (vēsturiskā atmiņa). (Vēstures pieminekļi un simboli ir nozīmīgas mantotas saknes).
- Savstarpējo proporciju, sinerģijas, harmonijas izvērtēšana pilsētvides, dabas, cilvēku un cilvēku radītiem elementiem.
- „Divritenis nav jāizgudro divreiz” – vēstures foto fiksācijas, kas uzrunā.

Ainavu dizaina principi ietver vairākus elementus, kas nosaka pilsētvides, telpas kvalitāti: vienotība, mērogs, līdzsvars, vienkāršība dažādībā, akcenti un secība/ritms, kā tie piešķirti līnijai, formai, faktūrai un krāsai. Izvērtējot jebkuru vides dizaina elementa priekšlikumu, vietu telpā un kopējā struktūrā ir jāņem vērā zemāk minētie uzstādījumi, kas nosaka kvalitāti.

Elementu savstarpējā **vienotība** piesaista un notur uzmanību. **Līnijas** ir spēcīgi dizaina elementi, kas definē telpu, vieno cilvēkus, nosaka elementu formas (Whiting D., Jong J.,2013).

Forma ir trīsdimensionāla, tā ir noteikta ar līniju, virzienu, ar struktūras sakārtojumu (Whiting D., Jong J.,2013). No tā visa izriet arī elementa lielums.

Faktūru var definēt kā attiecības starp līniju, formu, blīvumu, masu un apjomu, kā arī gaismu un tumsu, kuru savstarpējā mijiedarbība nosaka faktūras struktūru/raksturu. Faktūra parādās elementa formā un izmērā, savstarpējā elementu izvietojumā, krāsās un ēnās, elementu spilgtumā un blāvumā. (Whiting D., Jong J.,2013). Pilsētvidē būtiska loma faktūras veidošanā ir izmantotajam materiālam un apstādījumiem, kuri maina faktūru mainoties attālumiem, gaismai, gadalaikiem un vecumam.

Krāsas ir ļoti spēcīgs rīks, kas palīdz radīt noskaņu, sajūtas un raksturu. Būtiska ir krāsu izvēle šajā publiskajā telpā, tai ir jābūt daļai no šīs telpas un jāspēj stāstīt par šo vietu. Ir svarīgi noteikt, ko krāsas akcentēs, ko ar krāsu izvēli vēlas pateikt, kas telpā ir galvenais, lai krāsa ir daļa vai tieši akcents, kuram skaidri ir jānolasās.

Krāsu izvēle ir viens no būtiskākajiem harmoniskas, organizētas telpas veidošanas instrumentiem, līdz ar to tiek noteikta ieteicamā krāsa vairākiem ainavu elementiem, kas ir būtiski šīs pilsētas daļas tēla veidotāji gan tiešā, gan netiešā veidā. Ir vairāki pamatnosacījumi krāsu izmantošanā: jānosaka kādas krāsas tiks lietotas, kuras krāsas dominēs, cik daudz, kur tām jābūt, krāsu grupēšana un savstarpēji līdzīgu krāsu attiecība, kontrasta esamība. Krāsa var būt kā vēsturiska atbalss, tā var būt saikne starp pagātnes un nākotnes pilsētvides elementiem.

Galvenie principi krāsu izvēlē:

- Krāsa nedrīkst nomākt arhitektūru un dabas vidi, elementam harmoniski jāieklaujas vidē. Tam jāklūst par daļu no tās.
- Krāsu dalījums jāveido posmos vai nosakot vienu toni, toņu gammu, lai strukturētu un veidotu vienotu telpu, vienotu elementu grupu.
- Ēku tonis ielas posmā.
- Pludmales dabiskie toņi.
- Jūras ūdens toņi.
- Skatu perspektīva pa krasta līniju.
- Blakus esošo elementu toņu gamma.

Izmērs ietekmē elementu uztveri, savstarpējās proporcijas, telpas izjūtu un cilvēka emocionālo sajūtu konkrētā ārtelpā. Var izšķirt vairākus izmēru raksturus, kas būtiski ietekmē telpas veidošanu un ir jāņem vērā risinot pilsētvides elementu konceptuālos jautājumus.

Ir skaidri jāzina kādus mērogus lietot, kāda telpa tiek veidota. Būtisks ir mērķis, ko vēlas panākt ar attiecīgā vietai atbilstoša izmēra elementa lietošanu, vai elementam ir tikai funkcionāla nozīme vai arī dekoratīva, vai tas piedalās kopējā telpas veidošanā.

Izmērs būtiski ietekmē vietas sajūtas un uztveri, ietekmē cilvēka emocionālo stāvokli. Attiecīgu izmēru izvēle, piemērošana kādam elementam ir nozīmīga šīs vietas kopējā tēla veidošanā, jo elements netiek skatīts atsevišķi, bet ņemtas vērā to savstarpējās proporcijas, funkcionalitāte un ergonomika.

Liela nozīme ir **līdzsvaram** telpā, kurā līdzdarbojas arī izmērs, lai daļa no tās netiek pārsātināta ar vides elementiem, lai pilsētvide ir vienmērīga un elementi izvietoti pēc vajadzības un līdzsvarotas telpiskās struktūras.

Vienkāršība un daudzveidība līdzsvaro un papildina viena otru. Daudzveidība ir dažādība un kontrasts formā, faktūrās un krāsās.

Akcentus telpā var panākt ar dažādiem paņēmieniem, viens no tiem – publiskā māksla, kā arī dažādu izmēru, formu un grupu kontrastiem. Tai pašā laikā **secībai** ir būtiska loma vietas kustības un dzīvības radīšanā, mainoties krāsai, formai, faktūrai un izmēram, mainās arī telpas uztvere, tā kļūst kustīga un mainīga (Whiting D., Jong J., 2013). Tā harmonizē un līdzsvaro vidi.

Ņemot vērā augstāk minēto, kas tiek ņemts vērā izstrādājot šo koncepciju, liela nozīme jāpievērš arī elementu pamatfunkcijai, to apsaimniekošanai, kura ietekmē arī kopējo elementu dizaina izvēli un novietojumu telpā. Jo elementam ir lielāka funkcionāla nozīme ne tikai sezonāli, jo vienkāršākam vajadzētu būt tā dizainam, kļūstot par daļu no konkrētās pilsētvides, pamanāmam, bet neuzkrītošam un pildīt savu pamatuzdevumu, ilgi nezaudējot savu „dizaina kvalitāti”.

4. PILSĒTVIDES ELEMENTU KLASIFIKĀCIJA

1. Īslaicīgās lietošanas būves: kiosks, paviljons.
2. Sezonas būves: sezonas terase, sezonas terase ar nojumi, sezonas paviljons/telts, sezonas atrakcijas, sezonas tirdzniecības vieta, sezonas infrastruktūras objekts (pārvietojamā tualete, ģērbtuve, duša, mantu glabāšanas punkts, glābšanas postenis, bērnu rotaļu iekārtas).
3. Mazās arhitektūras formas: norāde, atkritumu tvertne, puķu kaste, atpūtas sols, saulesargs, kafejnīcas galdi un krēsli, velo statīvi.
4. Reklāma.
5. Apgaismojums: ielas apgaismojums (augstās lampas), gājēju ielas apgaismojums (vidējais un zemais), gājēju ceļa vai ietves apgaismojums (vidējais un zemais), ēkas fasādes apgaismojums, apstādījumu apgaismojums (zemais un „grīdas”), pludmales apgaismojums, svētku apgaismojums.

Koncepcijā tiek apskatīta lielākā daļa no klasifikācijā minētajiem pilsētvides elementiem, izdalot atsevišķi pilsētvides un pludmales elementus. Izdalītajiem elementiem koncepcijā izstrādāti specifiski izvietojuma un dizaina nosacījumi, kā arī doti vairāki vizuālie piemēri, izstrādātas shēmas, kas būtiski ietekmēs publiskās telpas vizuālo tēlu un tās funkcionalitāti. Atsevišķi tiek izdalītas tādas publiskās telpas daļas kā gājēju ielas un ietves, koku un apstādījumu joslas un elementu josla, kurām ir būtiska loma kopējā vides kvalitātes un pilsētvides vizuālā tēla veidošanā.

5. PUBLISKĀS Telpas VIDES ELEMENTU NOSACĪJUMI

Galvenie, vispārīgie nosacījumi:

- Gājējs kā prioritāte teritorijas publiskās telpas plānošanā.
- Elementi saskaņoti vienā ielas un pludmales garumā, vienā kvartāla vai publiskās telpas ietvaros.
- Vienāda augstuma vai dizaina objektu grupas.
- Vienāda materiāla vai materiālu kombinācijas un krāsu gammas elementi. (Var būt krāsu un materiālu akcenti.)
- Izmantoti kvalitatīvi un viegli kopjami, videi atbilstoši materiāli.
- Visi elementi ir savstarpēji saskaņoti un veic savu pamatfunkciju.
- Ievēroti katram elementam izvirzītie nosacījumi un funkcija.
- Līnija kā pamatstruktūra elementu izvietojumā.
- Secības un ritma ievērošana elementu izvietojumā.
- Visu elementu izvietojums, dizains, krāsa, forma un materiāls ir saskaņots ar pilsētas arhitektu, ainavu arhitektu un mākslinieku.
- Pilsētvidē esošo elementu izmantošana, samazinot to daudzveidību vienā telpā līdz minimumam.
- Elementu dizainā vēlams attēlot Jūrmalas saikni ar ūdeņiem un citiem elementiem, kas raksturo Jūrmalu kā kūrortpilsētu, kā arī ņemt vērā vēsturiskās kūrortpilsētas arhitektūras un vides elementu detaļas, interpretējot to izmantošanu atbilstoši mūsdienu dizainam.

5.1. Pilsētas vides elementu nosacījumi

5.1.1. Gājēju ielas un ietves

Lieliska pilsētas ielu ainava ir publiskās dzīves centrs. Tā vieno pilsētu un veido tās identitāti. Cilvēki to vairāk izmanto, sajūt sevi tai piederīgu un lepojas ar to. Pareizi izvēlēti un funkcionāli izvietoti elementi organizē pilsētvidi, rada to viegli izmantojamu, uztveramu, palielinot dzīves kvalitāti un apmeklētāju aktivitāti. (The Downtown Alliance Streetscape Steering Committee, 2006).

Gājēju ielas un ietves galvenie elementi nosaka gājēju kustību kopējā teritorijas telpiskajā sistēmā. Elementi ir spēcīgs veids kā radīt atmosfēru un vietas raksturu. Seguma kvalitāte, materiāls ir primārais faktors, kas uzlabo gājēju vidi, tam ir lielāka vizuālā ietekme nekā citiem elementiem. Radīt drošu un labvēlīgu

vidi vietējiem iedzīvotājiem un apmeklētājiem, tas ir šī plānojuma uzdevums, jo iedzīvotājs un pilsētas viesis ir šīs telpas lietotājs. Tas atbrauc ar privāto vai sabiedrisko transportu, bet līdz ko viņš no tā izkāpj, viņš kļūst par gājēju ar savām prasībām, vajadzībām, raksturu un kultūru, kas nosaka telpas izmantošanu un pārvietošanos tajā.

Ietve ir daļa no gājējam draudzīgas vides, kur tie var justies droši, komfortabli, ar augstu pieejamības pakāpi un mobilitāti. Tā ir ārtelpas istaba, pulcēšanās, savstarpējās saskarsmes vieta, kas palīdz nodēfinēt apkaimes, pilsētas daļas, kvartāla identitāti, kas netraucē, bet nemanot vada un uzņem.

Teritorijā atrodas dažādas nozīmes ielas (maģistrālās un vietējās), ar dažādu gājēju intensitāti. Bet jebkurā gadījumā būtiska ielas daļa ir ietve, kas šīs koncepcijas ietvaros tiek definēta kā ceļa daļa no brauktuves līdz ēkai, žogam vai privātīpašumam, pa kuru pārvietojas gājēji, velosipēdisti, tiek novietotas ceļa un citas zīmes un elementi, kā arī apstādījumu zona (skat. shēmu nr.1). Šīs nodaļas ieteikumi attiecas arī uz Jomas ielu kā gājēju ielu.

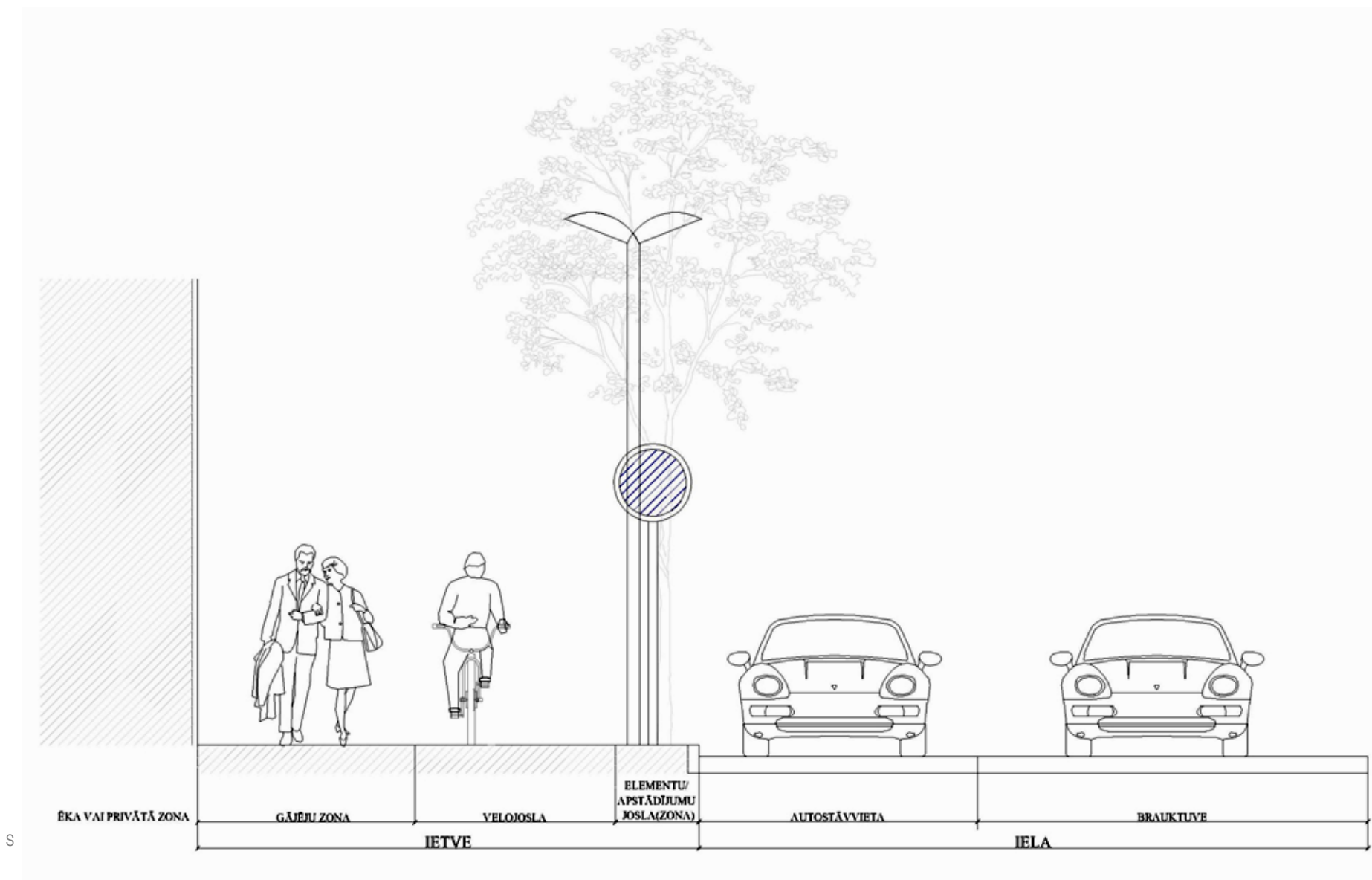
Mērķis: Radīt gājējam drošu, kvalitatīvu, viegli uztveramu, strukturētu telpu ar gājējiem brīvu pārvietošanas zonu.

Galvenie nosacījumi:

- No šķēršļiem brīva gājēju zona (nav izvietotas ceļa zīmes, ielas apgaismojums, atkritumu urnas u.c. elementi).
- Šķēršielās, kur tas ir iespējams, veidot vismaz minimālā platuma ietves. Tām var būt sezonāls raksturs, un tās var būt vienā līmenī ar brauktuvi. Vasaras sezonā gājēju kustība nosakāma kā prioritāte.
- Ielās, kur paredzēta atsevišķa josla velotransportam, jābūt blakus atbilstoša platuma gājēju joslai.
- Vietās, kur iespējams un kur ir liela gājēju plūsma, ietvei jābūt vismaz 2 m platai (pārējā ielas daļā var izvietot elementu vai apstādījumu joslu).
- Ietvēm jābūt no neslidoša un kvalitatīvs seguma materiāliem.
- Jānodrošina iespēja brīvi pārvietoties cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.
- Dažādiem šķēršļiem, tādiem kā ceļa zīmes, apgaismojuma stabi, ielas mēbeles, reklāmas stendi, atkritumu urnas, kas var traucēt gājēju plūsmai, jāatrodas tiem paredzētā joslā - elementu joslā, un jābūt strukturētiem (skat. sadaļā par elementu joslu).
- Vēlams veidot ielu stūru telpas paplašinājumus krustojumos (ielas redzamības trijstūrus), palielinot gan gājēju telpu, gan drošību, un radot īsāku ceļa pārejas distanci. Ielas redzamības trijstūra telpa var tikt izmantota apstādījumiem līdz 0.6 m.
- Elementu joslu var papildināt ar stādījumiem, reklāmām, soliem, puķupodiem, stabiem, kas palīdz nodalīt gājēju telpu.
- Gājēju pārejās izmantot citu krāsu toni un materiālu.

Shēma nr.1. Koncepcijā izdalītās ielas šķēršņa zonas

5.1.2. Koku un apstādījumu joslas

Lokāplānojuma teritorijā ir dažāda platuma garuma, novietojuma attiecībā pret brauktuvi apstādījumu joslas. Tās rada cilvēka mērogam un proporcijām atbilstošāku, patīkamāku un drošāku vidi, tās norobežo auto plūsmu no gājēju plūsmas, tās samazina cietā seguma laukumu un dažādo ielas šķērsprofilu.

Mērķis: *Norobežot ietvi no brauktuves, uzlabot gājēju drošību un komfortu, kā arī palielināt zaļās struktūras īpatsvaru pilsētā.*

Galvenie nosacījumi:

- Apgaismojumam un kokiem savstarpēji jābūt izvietotiem tā, lai koki nenobloķētu gaismas krišanas leņķi. Apgaismojumu novietot pa vidu starp stādījumiem (skatīt arī apgaismojuma sadaļu).
- Koku sugām jābūt izvēlētām atbilstoši pilsētvidei raksturīgajam mikroklimatam un florai.
- Apstādījumu joslās izmantot arī pirmā līmeņa stādījumus (0.10-0.60 m zāļveida ziencietes, ziencietes, krūmus), tādā veidā tiks panākta cilvēka mērogam draudzīgāka ielas telpa un samazināsies vajadzība pēc pārvietojamiem apstādījumiem, palielināsies krāsu, faktūru un formu daudzveidība, mainība gadalaikos, kā arī smaržu dažādība.
- Apstādījumu joslā var iekļaut solus, zīmes, atkritumu urnas, pastkastes, dzīvnieku izkārnījumiem paredzētās urnas, ugunsdzēsības hidrants, apgaismojuma stabus un citus elementus, lai atbrīvotu gājēju zonu.
- Ja apstādījumu josla ielas garumā mainās ar elementu joslu, tad ieteicams abas joslas veidot vienādā platumā.
- Minimālais koku lapojuma sākuma augstums 2 m.
- Ielu apstādījumos izmantot zemus krūmus un kokus ar augstu lapojumu, lai nodrošinātu pārredzamību.
- Apstādījumi nedrīkst aizsegēt ceļa zīmes, to savstarpējais novietojums jāizvērtē.
- Ja tiek mākslīgi veidoti koku vainagi ielu apstādījumos, tad to forma jāaskaņo vienas ielas garumā, kvartāla vai publiskas telpas ietvaros, iepriekš saskaņojot ar pilsētas ainavu arhitektu.

Piemērs: *Skatīt attēlu nr.3.*

Attēls nr.3. Esoša apstādījumu josla Jūras ielā. Foto L.Šterna
2014

5.1.3. Elementu josla

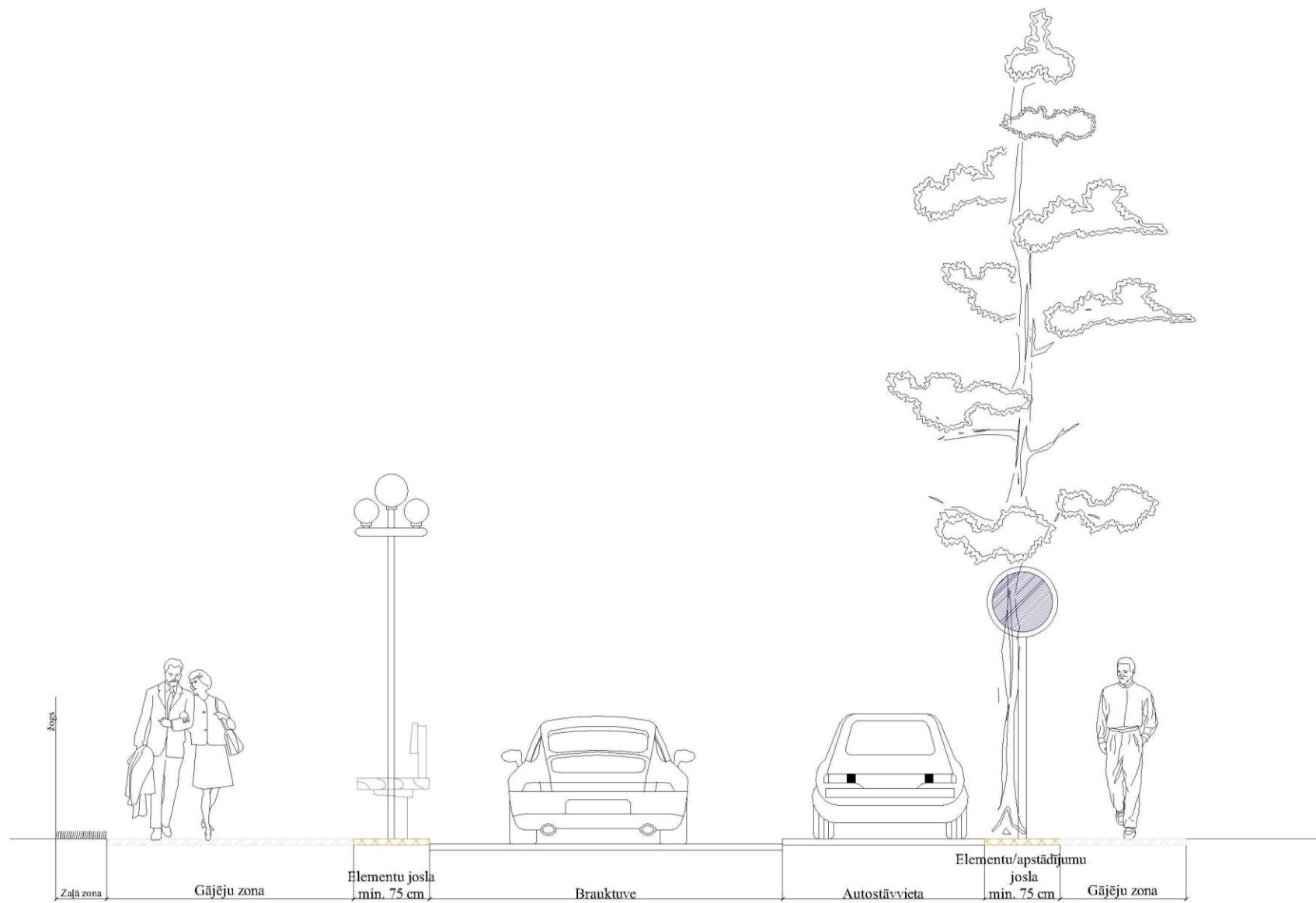
Ielās jāveido elementu joslas, kas organizēs tajās izvietotos dažādos elementus, atbrīvos gājēju un velobraucēju zonu no šķēršļiem, kas pašlaik atrodas teritorijā esošajās ielās. Elementu līnija ir teritorija paralēla ielai un ir sava veida buferjosla starp gājēju un automašīnu plūsmu. Tā ir vieta apgaismojuma stabiem, robežstabiem, ceļa zīmēm u.c. elementiem, lai atbrīvotu gājēju zonu no liekiem elementiem. Tā var būt abās ielas pusēs, var mīties ar apstādījumu joslu vai arī tajā var atrasties apstādījumi. Galvenais tās uzdevums ir atbrīvot gājēju zonu no šķēršļiem, kas var kavēt to brīvu kustību.

Mērķis: atbrīvot gājēju zonu no šķēršļiem, strukturēt ielās esošo vertikālo elementu novietojumu un samazināt vizuālo piesārņojumu.

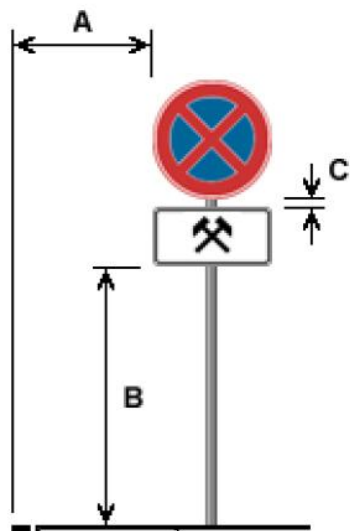
Attēls nr.4. Elementu joslas izvietojuma piemērs Jūras ielā Foto L. Šterna

Shēma nr. 2. Jūras ielas posma piemērs atbilstoši koncepcijas nosacījumiem

Galvenie nosacījumi:

Attēls nr.5. Ceļa zīme. Attēls un izvietošana atbilstoši ceļa zīmju un apzīmējumu rokasgrāmatai.

- Minimālais joslas platums 0.75 m.
- Var izvietot solus, apstādījumus īslaicīgus vai patstāvīgus, lai uzlabotu gājēju apstākļus un ielas vizuālo tēlu.
- Elementu izvietošān jāievēro ritms un secība, lai strukturētu elementus un ielas perspektīvais skats veidojas vizuāli baudāms.
- Ceļa zīmēm, ja ir paredzētas vairākas vienā krustojumā vai ielas posmā, vajadzētu atrasties uz viena balsta, lai nepiesārņotu vizuālo telpas uztveri. Vienā balstā var būt ne vairāk kā trīs zīmes (skat. Ceļa zīmju un apzīmējumu rokasgrāmatu).
- Ja ir iespēja visus vertikālos elementus novietot elementu joslā, atbrīvojot gājēju zonu no elementiem, kas var traucēt to plūsmu un vizuālo uztveri.
- Josla nedrīkst būt pārblīvēta.
- Elementu savstarpējos attālumus joslā jāizvērtē. Elementi nedrīkst būt novietoti pārāk tuvu, tie nedrīkst aizsegēt vai mazināt piekļuvi ielai, tie nedrīkst veidot mākslīgu barjeru. Atbilstoši attālumi starp elementiem veicina vizuāli tīras vides veidolu.
- Zīmju un koku lapojuma minimālais augstums 2m.
- Ceļa zīmes vertikālais attālums B no ietves līdz zīmes apakšējai malai vienā ielas garumā vienāds (skatīt attēlu, kā arī ņemt vērā ceļa zīmju un apzīmējumu rokasgrāmatas nosacījumus).
- Atsevišķa elementu joslai Jomas ielā nav paredzēta, atsevišķi slietņi (pēc saskaņošanas ar pilsētas galveno mākslinieku) var parādīties 0.75 cm platā joslā ielas kafejnīcu noteiktajās zonās, ja netiek novietota ielas kafejnīca (skat. shēmu nr. 4). Tās telpisko struktūru un elementu izvietojumu nosaka ielas kultūrvēsturiskais statuss un publiskās telpas izmantošanas nosacījumi.
- Elementu joslai var tikt izmantots krāsā un faktūrā no gājēju zonas atšķirīgs cietais segums, tādā veidā veidojot dekoratīvu joslu gar ietves malu.

Shēma nr. 4. Piemērs Jomas ielas elementu joslai

Piemēri: Attēls nr. 4. Jūras ielas ceļa posms. Ceļa zīmes izvietotas gājēju zonā, traucē brīvi pārvietoties, kā arī blakus esošas zīmes uz diviem stabiem piesārņo telpas vizuālo uztveramību. Koncepcijas piedāvājums izveidot atsevišķu elementu joslu, kur tiktu izvietotas ceļas zīmes u.c. elementi.

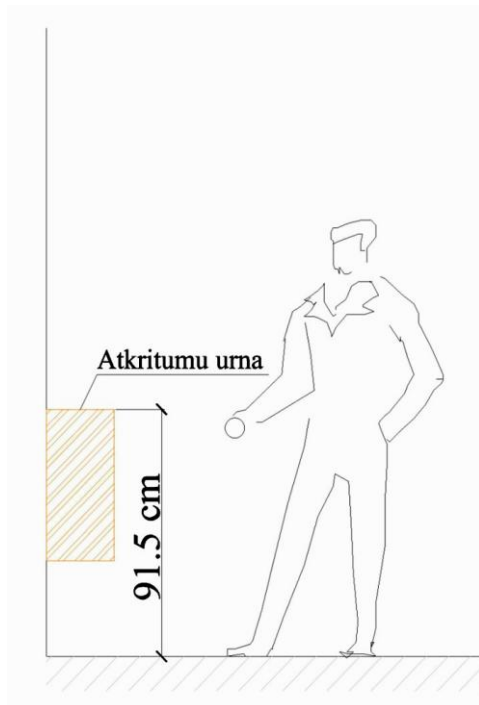

Attēls nr. 6. Gājēju iela kādā Berlīnes piepilsētā. Kafejnīcas piedāvājuma stenda izvietojuma piemērs. Foto L.Šterna

Attēls nr. 7. Gājēju iela kādā Berlīnes piepilsētā. Elementu joslas piemērs ar ielas apgaismojumu, atkritumu urnām, soliēm un slietņu reklāmu. Foto L.Šterna

5.1.4. Atkritumu urnas

Shēma nr. 5. Ielas kafejnīcas izvietojuma piemērs.

Atkritumu urnām ir jābūt izvietotām publiskā telpā, un tās ir neatņemams pilsētvides elements. Teritorijā atkritumu urnu lielums variē, tai pašā laikā dominē un nomāc citus elementus. To novietojums nosaka pilsētvides tīrību. Teritorijā ir izvietotas dažādas atkritumu urnas: lieli šķirošanas atkritumu konteineri, siens atkritumu urnas, dažādas atkritumu urnas pie atpūtas soliēm, kā arī dzīvnieku atstāto atkritumu savākšanas urnas. Būtiska nozīme ir to novietojums telpā, cik tās viegli ir sasniedzamas un cik redzamām tām ir jābūt.

Mērķis: tīra pilsētvide.

Galvenie nosacījumi:

- Jānovieto vietās, kur pulcējas cilvēki: pie soliēm, durvīm.
- Jāizvieto stilistiski vienādas sienas atkritumu urnas un brīvstāvošās atkritumu urnas vienas ielas garumā.
- Vietās ar lielu ielu kafejnīcu blīvumu jābūt papildus atkritumu urnām.
- Ielu kafejnīcu atkritumu urnas jāizvieto iznomātā laukuma teritorijā, vienā līnijā ar pārvietojamām puķu kastēm, ja tādas ir, vai jāizmanto sienas atkritumu urnas.
- Viena atkritumu urna pie katras solu grupas.
- Visas atkritumu urnas ar vienādu tilpumu, izmēru, kā arī izvietotas vienādos attālumos no soliēm vai citiem elementiem.
  - Atkritumu urnas maksimālais augstums 91.5 cm. Vienā ielas garumā visas atkritumu urnas vienā augstumā;

- Sienas atkritumu urnu tilpums 10 l un augstums 91.5 cm (skatīt shēmu nr.5).
- Tām jābūt viegli pieejamām apkalpojošam personālam.
- Ja iespējams izmantot atkritumu urnas ar slēgtu virsmu, lai samazinātu mitruma iekļūšanu un parazītu vairošanās, ja nav iespēja, regulāri izņemt atkritumus.
- Vietās, kur atkritumu urnas regulāri tiek demolētas, tām jābūt nemanāmi piesaistītām pie cietā seguma.

- Izvēloties atkritumu urnas Jomas ielā, tām ir jābūt stilistiski saskaņotām ar esošajiem koka soliēm, tajos izmantotajiem materiāliem, krāsai un elementu ritmam. Ja izvēlas metāla atkritumu urnas, tad metāla tonim jābūt tādām pašām kā koka solu kājās izmantotajam.

Attēls nr.5. Piemērs no www.metaldizains.lv

Attēls nr.6. Atkritumu urna Kopenhāgenā, Dānija. Foto L.Šterna

- Jomas ielas publiskajā telpā un vietās, kas vērstas pret publisku vietu nevajadzētu parādīties atkritumu šķirošanas konteineriem un lielajiem atkritumu konteineriem.
- Lai nemainītu visas urnas, tad jau no vidē esošajām atkritumu urnām jāizvēlas viena vai tai līdzīga, kas tiks turpmāk izmantota, lai veidotu vienotu vides elementu dizainu.
- Atkritumu urnām stilistiski jābūt saskaņotām ar soliēm.
- Nelietot pelēkā betona atkritumu urnas.
- Dzīvnieku izkārnījumu paredzētām urnām jābūt vienādām visā lokālpānojumā teritorijā, novietotām elementu vai apstādījumu joslā un viegli aizsniedzamām, lai netiek nomīdīts zāliens, sniedzoties pie tām.

Piemēri: Atkritumu urnu risinājumi.

Attēls nr.7. Atkritumu urna Lundā, Zviedrija. Foto L.Šterna

Attēls nr.8. Atkritumu urna Dania parkā, Malmē, Zviedrija. Foto L.Šterna

5.1.5. Ielas kafejnīcas

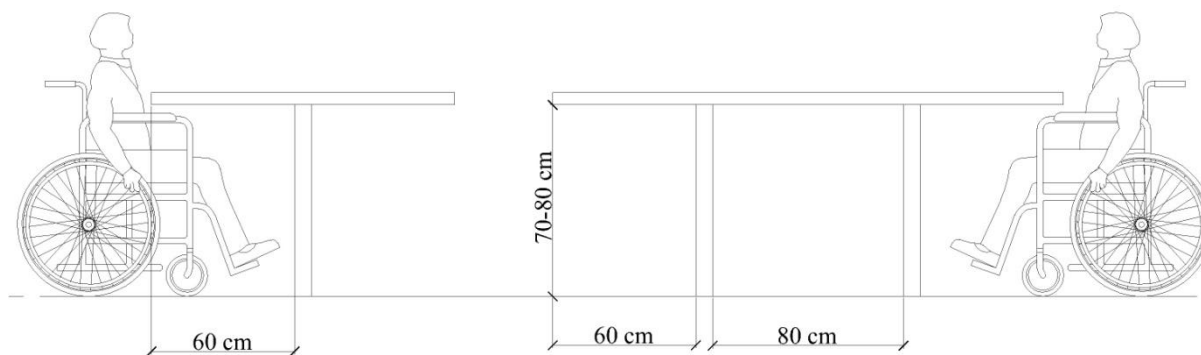
Ielas kafejnīcas veido atraktīvu un dzīvu ielas telpu un ir dabiska vieta cilvēku savstarpējai komunikācijai un sabiedriskām aktivitātēm. Svarīgi, lai ielas kafejnīcas iekļaujas konkrētā pilsētvidē. Laukumu un citu atvērta telpu kafejnīcu izvietojumam ir citi nosacījumi, kas katrā gadījumā izvērtējami atsevišķi.

Mērķis: *strukturēt ielu kafejnīcu novietojumu publiskā telpā, paaugstināt to estētisko kvalitāti un radīt vizuāli pievilcīgu, baudāmu, kvalitatīvu kafejnīcas eksterjera elementu izmantošanu.*

Galvenie nosacījumi:

- Ielas kafejnīcas novietojamas tieši uz ietves seguma kafejnīcas telpu garumā.
- Nepārsātināt kafejnīcas ar spilgtām krāsām un uzkrītošām reklāmām, tas rada haotisku iespaidu.
- Ielas kafejnīcām Jomas ielā jāizmanto kvalitatīva audekla markīzes. Var izmantot klasiskās markīzes, puskašes markīzes un kašes markīzes.
- Markīzēm nedrīkst būt balsti.
- Markīzēm jābūt novietotām uz ēkas fasādes tādā augstumā un garumā, lai harmonizētu ar ēku.
- Markīzes nedrīkst būt novietotas zemāk par 2.3 m virs ietves, ja ēku arhitektūra to atļauj. Perimetrālās apbūves kvartālā visas markīzes jānovieto vienā augstumā.
- Viena markīžu toņu gamma visā ielas garumā, markīzes konkrētais tonis saskaņojams ar pilsētas mākslinieku. Izvēlēties gaišas krāsas markīzes un saulesargus.
- Uz markīžu un saulesargu audekliem nedrīkst parādīties reklāma, izņemot markīzes maliņu. Uz markīzes maliņam var izvietot kafejnīcu logotipus un neuzkrītošas reklāmas, kas pirms tam ir saskaņojamas ar galveno pilsētas mākslinieku.
- Ielas kafejnīcām, kas izvietotas vietās, kas vērstas pret publisko telpu var izmantot kvalitatīva audekla saulesargus (skatīt piemērus). Saulesargiem jābūt vienā tonī, izmērā un augstumā vienas kafejnīcas laukumā. To augstumam jābūt vismaz 2.4 m, tie nedrīkst traucēt gājēju pārvietošanos.
- Saulesargu un markīžu krāsas toņu izvēlē jāņem vērā ēkas fasādes, apkārt esošo ēku sienu un jumtu toni.
- Saulesargi nedrīkst būt novietoti tā, ka tie izvirzās ārpus kafejnīcas teritorijas.
- Ielas kafejnīcai jāklūst par daļu no ēkas.
- Nav atļauta ielas kafejnīcu iežogošana vai telpiska norobežošana. Vienīgā barjera, ko ir atļauts izmantot, ir apstādījumi kastēs vai podos.

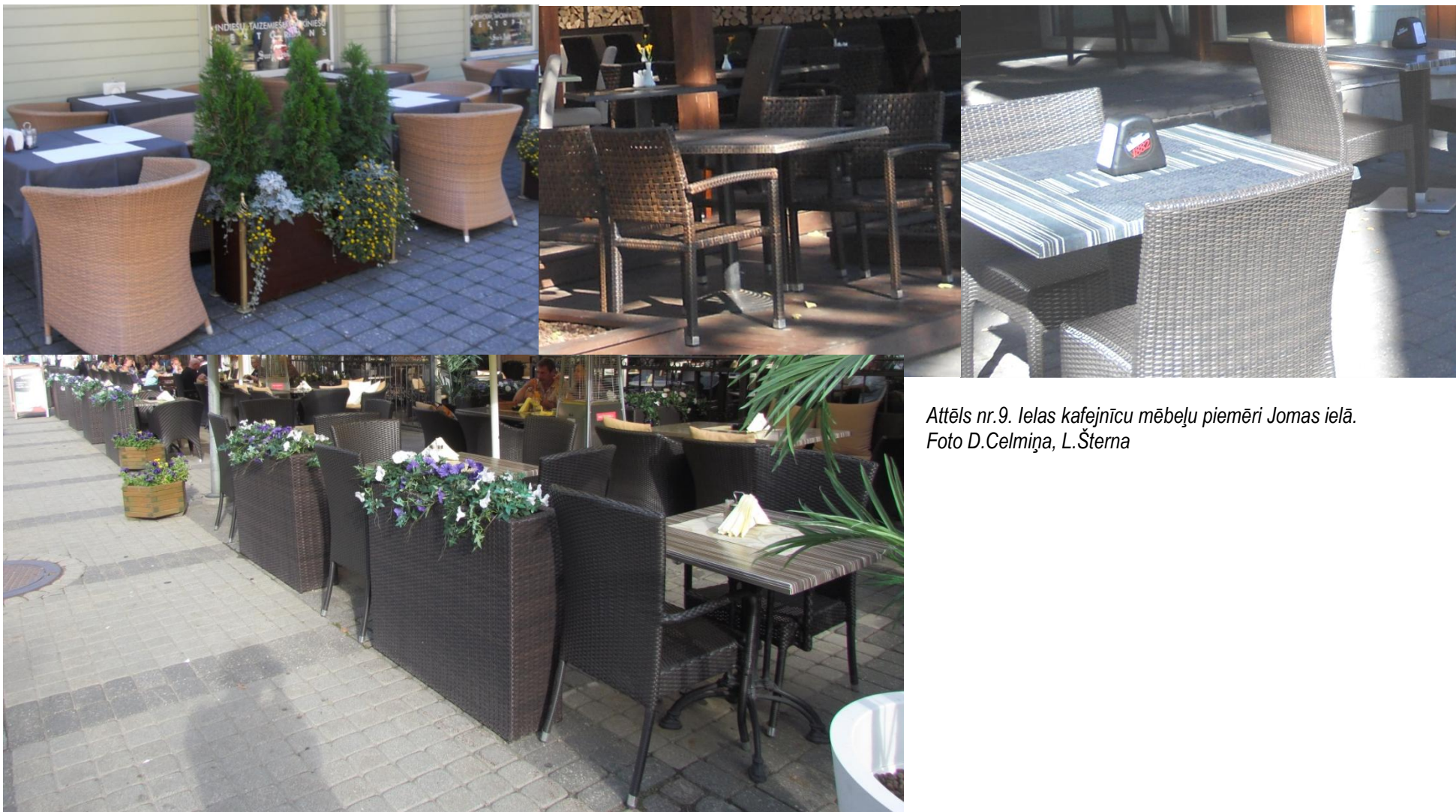
- Pārvietojamiem apstādījumiem (puķu kastēm, puķu podiem), kas tiek izmantoti ielas kafejnīcās ir jābūt koncepcijā noteiktajos izmēros (skat. sadaļu par pārvietojamiem apstādījumiem).
- Mēbelēm jābūt no augstvērtīga un kvalitatīva materiāla (metāla, koka, augstas kvalitātes plastmasas pītās mēbeles vai rotangpalmas, vai minēto materiālu kombinācijas), nav pieļaujama „lētāko” un vienkāršāko plastmasas mēbeļu izvietošana.
- Aizliegts izvietot „piknika galdus” (koka galds, kas savienots vienotā sistēmā ar solu).
- Mēbelēm jābūt paredzētām āra lietošanai.
- Mēbelēm jābūt pārvietojamām, lai kafejnīca būtu pieejama cilvēki ar kustību traucējumiem.
- Krēsliem jābūt gan ar roku balstiem, gan bez tiem.
- Galdiem un krēsliem ir jābūt izvietotiem tādos attālumos, lai pie galda var apsēsties cilvēks ratiņkrēslā.

Shēma nr.6. Cilvēku ar īpašām vajadzībām pieejamības nodrošināšana
(Malmö City Planning Office Streets and Parks Department, 2009)

- Ieejām ielu kafejnīcās jābūt vismaz 1 m plātām, lai cilvēks ar īpašām vajadzībām var piekļūt.
- Nepārbļīvēt ielu kafejnīcu telpu ar mēbelēm: 1 sēdoša persona/m² un 2.5 stāvošas personas/m².
- Uztādot terases vietās, kas vērstas pret publisku telpu, kā viena no robežām terasei jāpieņem Jomas ielas sarkanā līnija vai būvlaide.
- Kafejnīcu ēdienkartes standus ir atļauts izvietot tikai ielas nomātajā teritorijā.

Piemēri:
Mēbeļu piemēri ielas kafejnīcām

*Attēls nr.9. Ielas kafejnīcu mēbeļu piemēri Jomas ielā.
Foto D.Celmiņa, L.Šterna*

Attēls nr.10. Ielas kafejnīcu mēbeļu piemēri (<http://cafefurnituredirect.com/index.php/outdoors>)

Markīzes

Attēls nr.11. Ielas kafējnīcas piemērs Jomas ielā

Attēls nr. 12. Ielas kafējnīca Malmes centrā, Zviedrija
(Malmo City Planning Office Streets and Parks Department, 2009)

Attēls nr.13. Marķīze saliekama rullī (www.lauresta.lt)

Attēls nr.14. Marķīze saliekama kasetē (www.lauresta.lt)

Ieteicamie markīžu krāsu toņi ([www.lauresta .it](http://www.lauresta.it))

2038 BEIGE

3861 SALERNO

2143 MARFIL

2226 SIROCO

2640 ANAPURNA

2687 VANILLA

2838 INTEGRAL

3876 PAOLA

2762 TIROL

2041 BERNA

2275 BEIGE

2245 VERDE BOTELLA

Saulessargi

Attēls nr.15. Ielas kafejnīcas Malmes pilsētas centrā, Zveidrija (Malmo City Planning Office Streets and Parks Department, 2009)

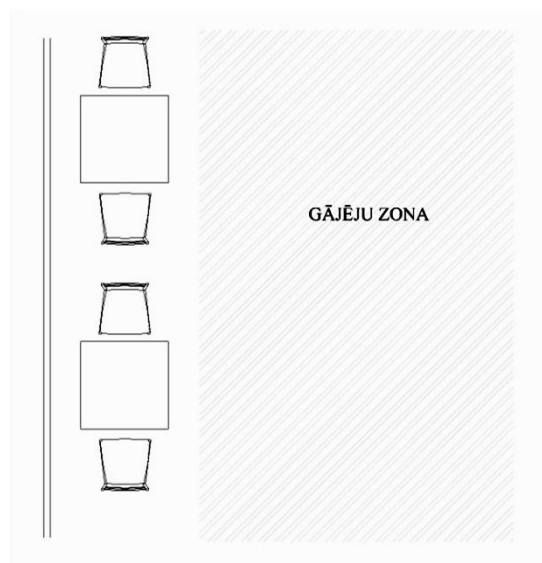
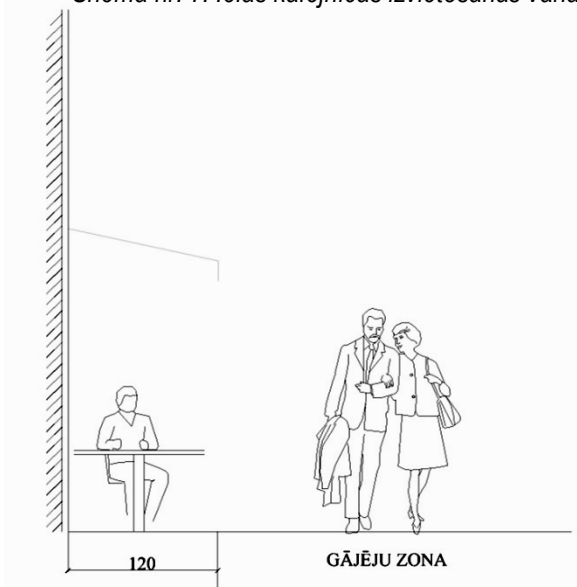
Attēls nr.16. Ielas kafejnīcas Nyhavn, Kopenhāgena, Dānija. Foto L.Šterna

Galvenie nosacījumi sezonas kafejnīcu izvietojumam Jomas ielā:

Jomas ielā jāievēro lokālpāņojumā noteiktās sezonas tirdzniecības un sezonas kafejnīcu izvietojuma zonas. Atkarībā no noteiktās zonas platuma iespējami atšķirīgi kafejnīcu iekārtošanas modeļi:

1) 1.20 m plata vieta galdam un diviem krēsliem.

Shēma nr. 7. Ielas kafejnīcas izvietošanas variants nr. 1

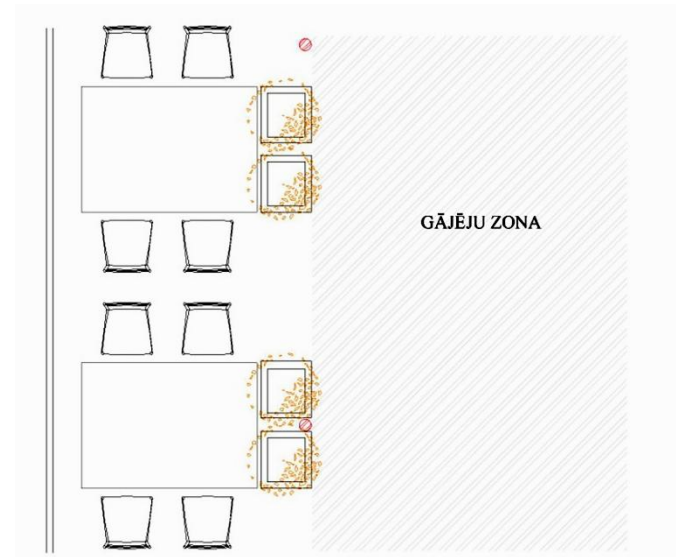
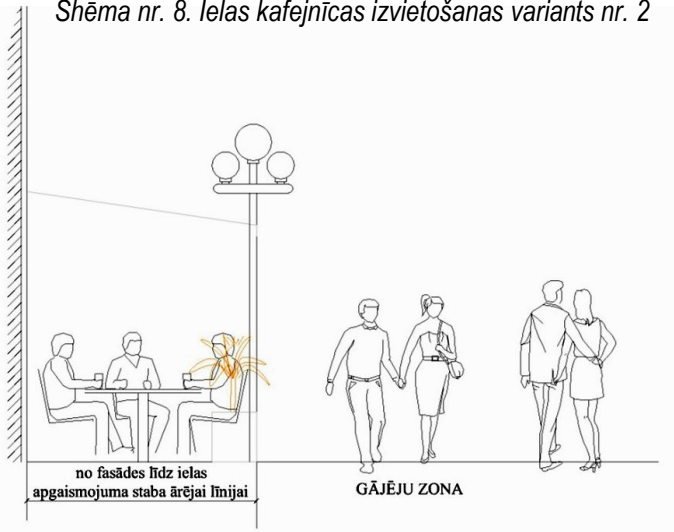

Attēls nr.17. Ielas kafejnīcas piemērs Jomas ielā.
Foto L. Šterna

2) telpa līdz ielas apgaismojuma līnijai (ietverot robežā apgaismes staba rindu)

Shēma nr. 8. Ielas kafejnīcas izvietojuma variants nr. 2

Attēls nr.18. Jomas ielas posms starp Kaudzišu un Turaidas ielu

Attēls nr.19. Jomas ielas posms starp Tirgoņu un Smilšu ielu

Attēls nr.20. Jomas ielas posms starp Omnibusa un Tirgoņu ielu

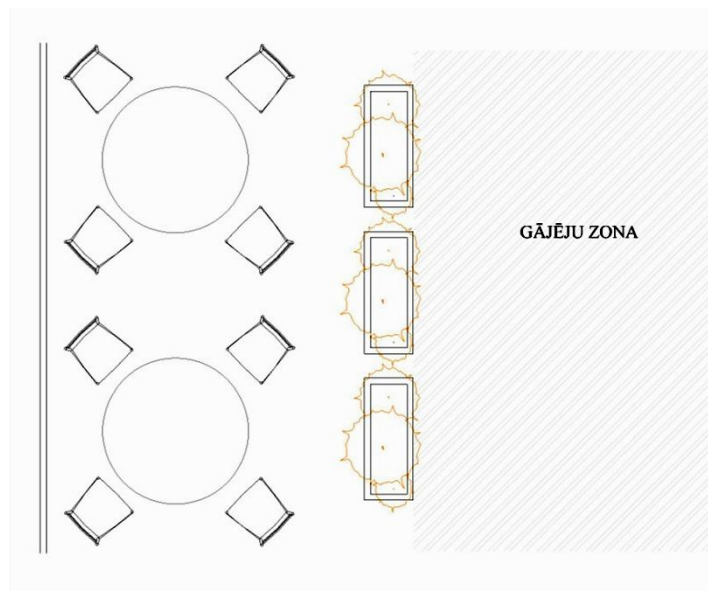
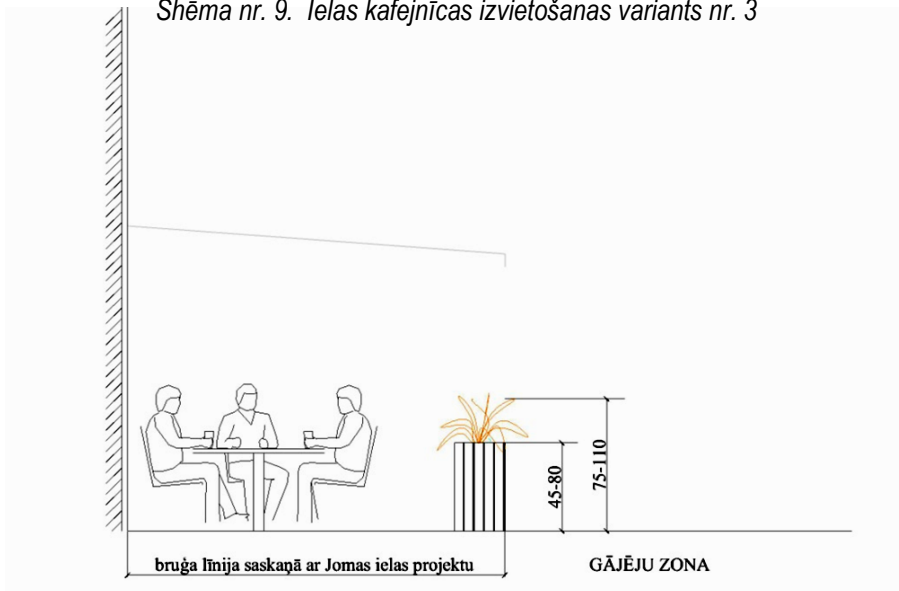
Attēls nr.21. Jomas ielas posms starp Tirgoņu un Smilšu ielu

Attēls nr.22. Jomas ielas posms starp Teātra un Jauno ielu

3) līdz bruģa līnijai/bruģa raksta maiņas vietai

Shēma nr. 9. Ielas kafējnīcas izvietojanas variants nr. 3

Attēls nr.23. Jomas ielas posms starp Viļuma un Turaidas ielu

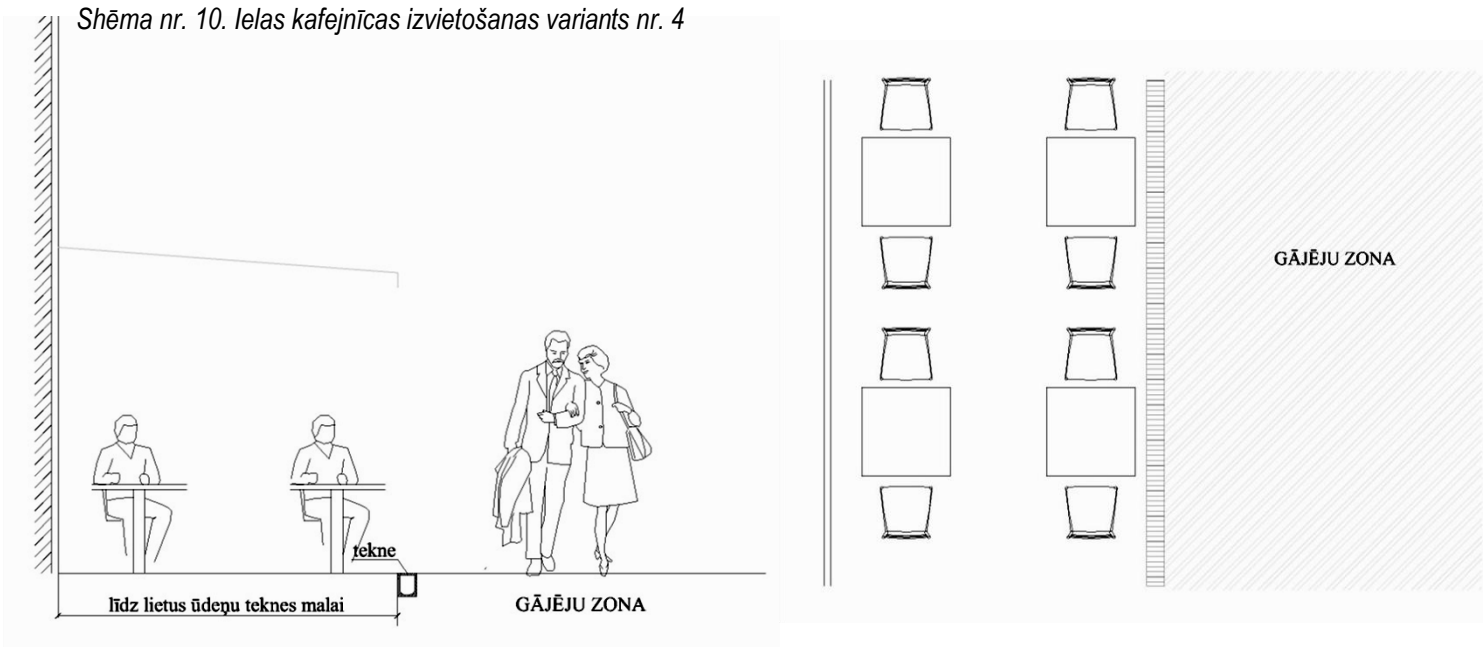
Attēls nr.24. Jomas ielas posms starp Ātro un Omnibusa ielu.
Foto D.Celmiņa, L.Šterna

Attēls nr.25. Jomas ielas posms starp
Jauno un Konkordijas ielu. Foto D.Celmiņa, L.Šterna

4) līdz lietus ūdeņu teknei

Shēma nr. 10. Ielas kafējnīcas izvietojuma variants nr. 4

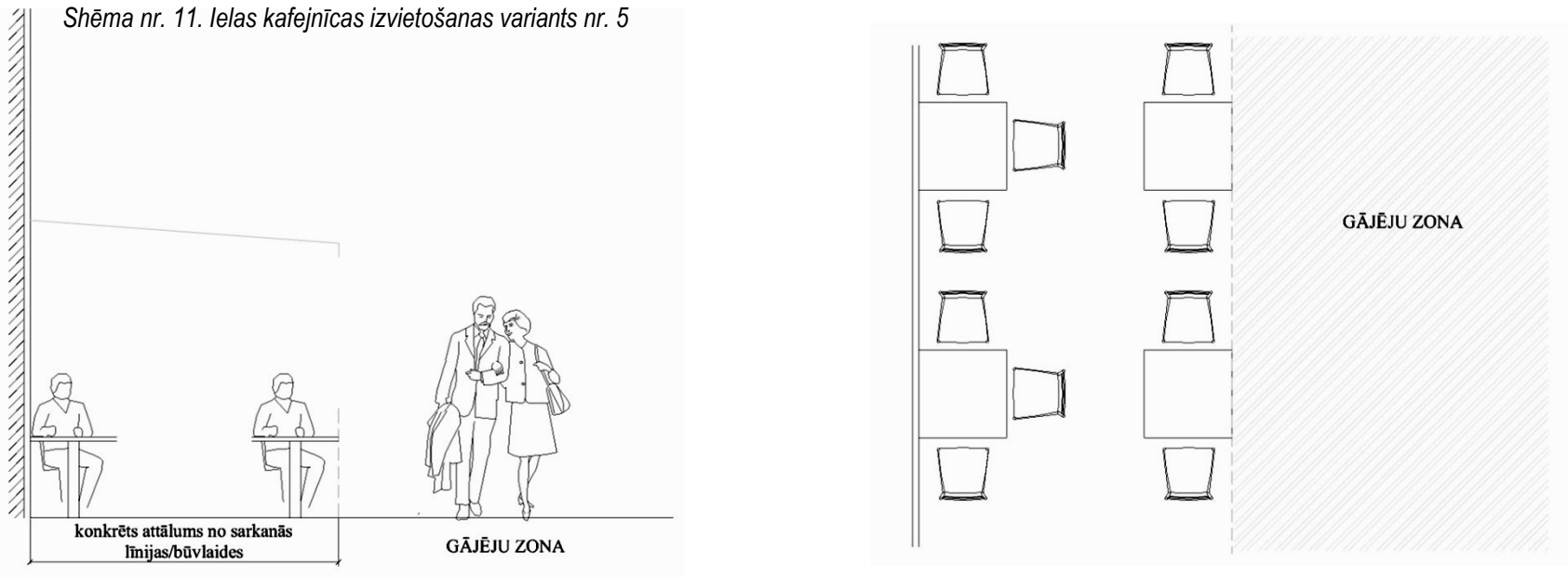
Attēls nr. 26. Jomas ielas posms starp J.Pliekšāna un Viktorijas ielu.

Attēls nr. 27. Jomas ielas posms starp Viktorijas un Kaudzīšu ielu.

Attēls nr. 28. Jomas ielas posms starp Pilsoņu un Teātra ielu.

5) ievērojot konkrētu attālumu no ielas telpiskās ass, būvlaides vai ielas sarkanās līnijas.

Shēma nr. 11. Ielas kafejnīcas izvietojanas variants nr. 5

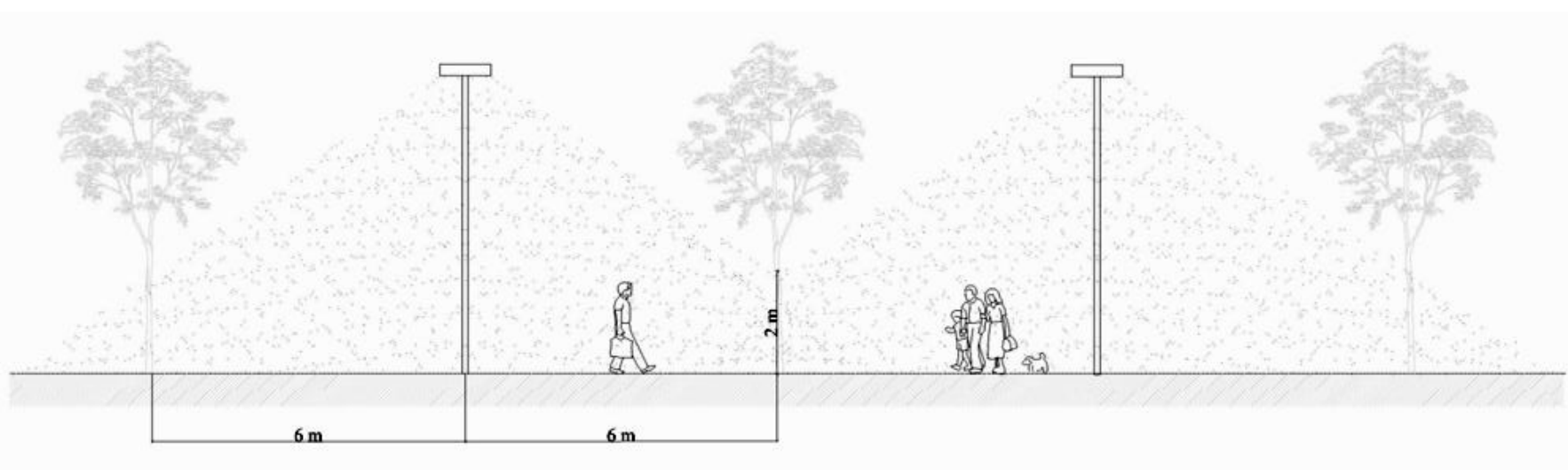

Attēls nr. 29. Jomas ielas posms starp Teātra un Jauno ielu

5.1.6. Apgaismojums

Ielas apgaismojums ir svarīgs ielas elements. Apgaismojuma elementiem jāklūst par daļu no konkrētās telpas (ielas daļas), kurā tas tiek uzstādīts. Tam ir jāsasauca ar vietas kultūrvēsturisko kontekstu un stilu. Tas palielina vietas dzīvotspēju dienas tumšajā laikā un nodrošina cilvēku drošu pārvietošanos telpā, kā arī rada vietas raksturu un izceļ arhitektūru. Var variēt ar gaismas izklājumu un intensitāti, kā arī ar apgaismojuma augstumu, dizainu un gaismas krāsu.

Shēma nr. 12. Ieteicamais apgaismojuma izvietojums un gaismas izplatība. (Time-Saver Standards for Landscape Architecture ..., 1988)

Apgaismojumam ielās ir jābūt vienāda stila, augstuma un intensitātes, kas var mainīties konkrētos publiskos pasākumos un svētkos. Ielas, kuras izmanto vairāk tikai konkrētās ielas iedzīvotāji un ir mazāka gājēju plūsma, var tikt apgaismotas ar citas intensitātes pakāpi, lai vairāk atdalītu publiskās un privātās telpas, bet apgaismojumam ielu krustojumos jābūt pietiekoši spilgtam, lai netiktu samazināta gājēju un riteņbraucēju drošība.

Apgaismojuma tonim ir jābūt silti baltajam ar vienādu stipruma pakāpi. Izņēmuma gadījumā apgaismojuma intensitāte var būt cita, bet tai ir jābūt saskaņotai ar blakus esošo ēku vai publiskās telpas apgaismojumu.

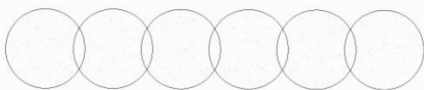

Mērķis: *dienas tumšajā laikā nodrošināt gājēju drošību un palielināt vietas dzīvotspēju, kā arī veidot atraktīvāku un interesantāku telpu.*

Galvenie nosacījumi:

- Skaidri jādefinē, ko vēlas izgaismot.
- Jābūt funkcionālam un atbilstošam gājēju un transporta mērogam. Gājēju ietvju apgaismojuma augstums 3-4.5 m, ielas apgaismojums no 6-12 m (*Time-Saver Standards for Landscape Architecture ...*, 1988).
- Gājēju līmeņa apgaismojumam jāatbilst cilvēka mērogam (3-4.5 m), jānodrošina gaisma zem koku lapojuma. Ielas apgaismojums dod lielāku apgaismojuma laukumu.
- Jaunizbūvējamās vai rekonstruējamās ielās, kur tiks paredzēts apgaismojums un apzaļumošana, koku izvietojums ir jāparedz tā, lai lapotnes iespējami maz traucētu projektētajam apgaismojumam.
- 6 m attālumā no ielas apgaismojuma staba uz katru pusi neparedzēt koku stādījumus.
- Ietves zonu apgaismojumam jāpārklājas 2 m augstumā.
- Ielas apgaismojums var būt pietiekams arī ietves zonas apgaismošanai (nepieciešama izvērtēšana, jānosaka gaismas izplatības laukums). Papildus gaismas ķermeņi var parādīties ielu krustojumos, pie gājēju pārejām un ēku parādes telpas vai skvēra.
- Gājēju līmeņa apgaismojums var būt integrēts segumā, solos, robežstabos un ēku fasādēs.
- Apgaismojums sezonas kafejnīcu tuvumā, pasākumu vietās savstarpēji jāpielāgo, jāsaņau ar reklāmlogiem, gaismas virtenēm un citiem sezonas gaismas elementiem, lai neradītu gaismas piesārņojumu.

Vēlamā gaismas izplatība

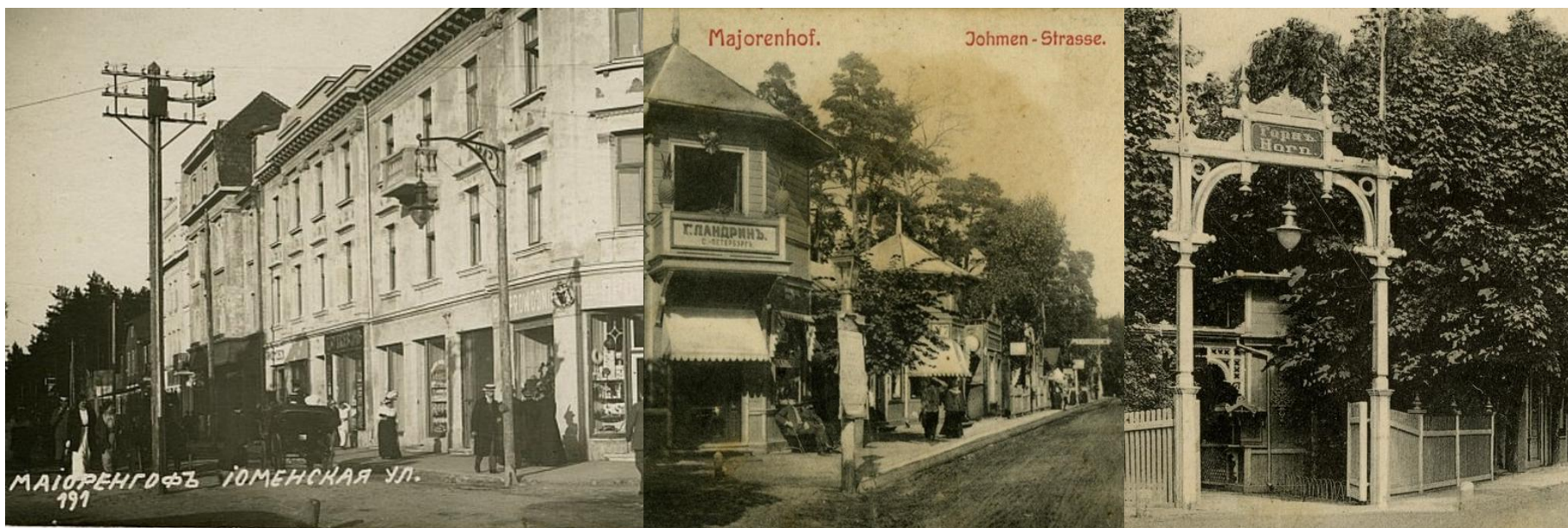
Nevēlamā gaismas izplatība

- Pagaidu apgaismojums jumta līnijām, ēku fasādēm, ēku parādes durvīm, skatlogiem, kokiem un apstādījumiem radīs interesantāku vidi. Dekoratīvajam ēku apgaismojumam ir jābūt ne tikai saskaņotam savstarpēji, bet arī saskaņotam ar ielas kopējo apgaismojumu.
- Gaismas ķermeņi var parādīties ielas kafejnīcās kā atsevišķi elementi vai integrēti puķu kastēs, kam ir liela loma āra kafejnīcas atmosfēras veidošanā.
- Projektējot apgaismojuma stabus, tie jāparedz tā, lai apgaismojuma dēļ nebūtu nepieciešama koku apzāģēšana.

- Gaismekļa izmērs un profils jāizvērtē pret tā fonu.
- Jāņem vērā apkārtējās vides un īpašumu aizsardzība pret gaismas piesārņojumu.

- Pie ielu apgaismojuma stabiem var uzstādīt piekaramos apstādījumus, izņemot Jomas ielā un Turaidas ielas 4m augstajiem ielas apgaismojuma stabiem.
- Ielas un gājēju ietves apgaismojums var tikt novietots uz viena apgaismojuma staba.
- Uzstādot apgaismojumu jāņem vērā apkārtnējo ēku savstarpējās proporcijas. Tas nedrīkst projicēties augstāk par tām.
- Apgaismojuma stabus Jomas ielā vēlams izvēlēties ņemot vērā 20.gs. sākuma gaismas staba dizainu (skat. attēlu nr. 30.,31.,32., 76.)
- Ielas apgaismojuma spilgtumam lokālplānojuma teritorijā vajadzētu būt 2700 K līdz 3000 K

Attēls nr. 30. Majori, Jomas ielas.(zudusilatvija.lv)

Attēls nr. 31 Majori, Jomas iela, 191... (zudusilatvija.lv)

Attēls nr. 32 Horna dārza ieeja Jomas ielā, Majoros 20.gs. sākumā (zudusilatvija.lv)

Attēls nr. 33 Robežu iela, Dzintaros,
Jūrmala, 19.gs. beigas (zudusilatvija.lv)

Attēls nr. 34.
(<https://www.google.lv/search?q=street+lights&safe=active&client=firefox-a&hs=cl9&rls=org.mozilla:en-.....>)

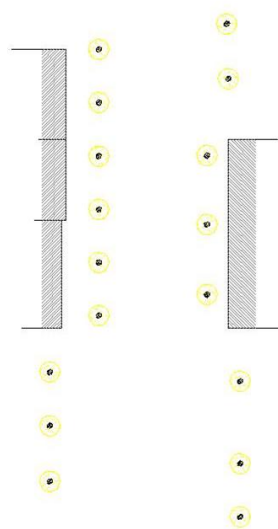
Attēls nr. 35.

Attēls nr. 36.

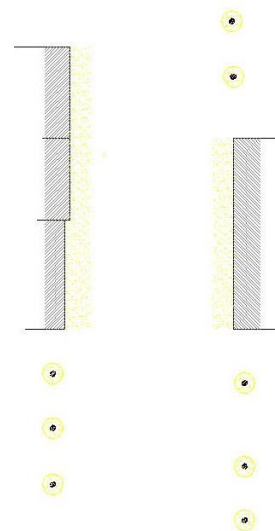
Jomas ielas apgaismojuma koncepcijas varianti

1. Saglabāts esošais apgaismojums un gaismas ķermeņi.

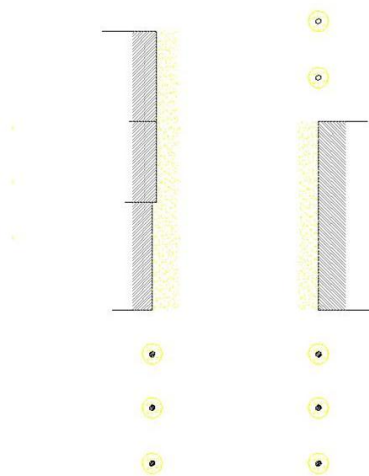
ESOŠAIS APGAISMOJUMS

2. Ēku fasāžu izgaismojums perimetrālā apbūvē + saglabāts esošais apgaismojums ārpus perimetrālās apbūves.

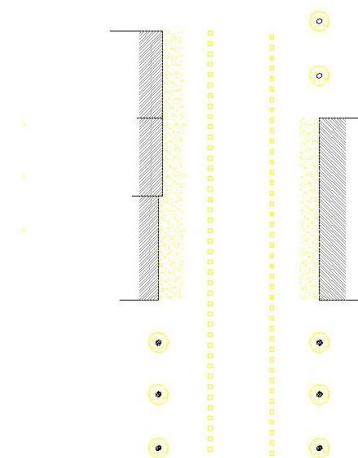
ĒKAS FASĀDES IZGAISMOJUMS + ESOŠAIS APGAISMOJUMS

3. Izgaismotas ēku fasādes + gaismas ķermeņi (laternu stabi) turpina fasāžu līniju.

ĒKAS FASĀDES APGAISMOJUMS + GAIŠMAS STABI
UZ ĒKAS FASĀDES ASS

4. Fasāžu apgaismojums + apgaismojums bruģa segumā (gājēju zonā, ārpus ielas kafejnīcu robežām) + gaismas ķermeņi (laternu stabi) turpina fasāžu līniju.

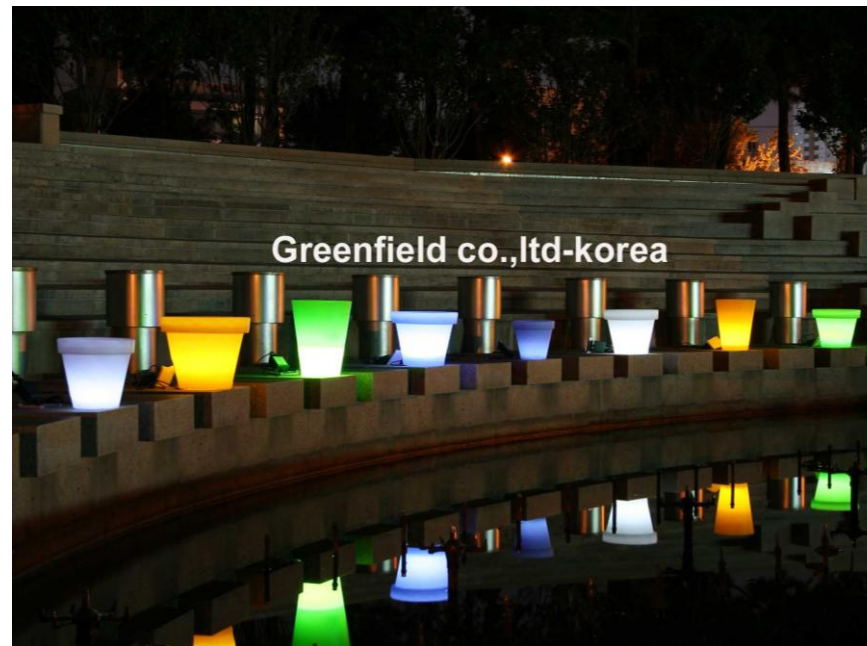

ĒKAS FASĀDES APGAISMOJUMS + GAIŠMAS STABI
UZ ĒKAS FASĀDES ASS + APGAISMOJUMS SEGUMĀ

5. Apgaismes stabi + gaismas ķermeņi kā vides elementi (piem., puķupodi, puķukastes, apaļas bumbas u.c.)

Attēls nr. 37. (<http://www.archiproducts.com/it/prodotti/80583/fioriera-luminosa-in-legno-liti-d-d-f-curvati.html>)

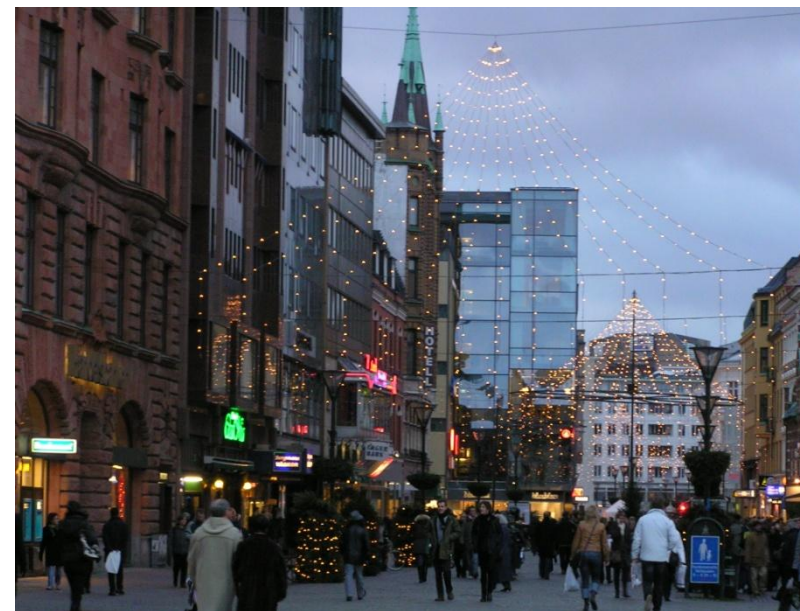

Attēls nr. 38. (http://www.tradekorea.com/sell-leadstetail/S00008614/Solar_flower_pot.html#.U0WCwleopJI)

Svētku apgaismojuma piemēri:

*Attēls nr. 39. Gājēju ielas svētku apgaismojums Kopenhāgenā, Dānija.
Foto L.Šterna*

*Attēls nr. 40. Gājēju ielas svētku apgaismojums Malmē, Zviedrijā. Foto
L.Šterna*

Attēls nr. 41. Ēkas fasādes svētku apgaismojums Kopenhāgenā, Dānijā. Foto L.Šterna

*Attēls nr. 42. Gājēju ielas svētku apgaismojums Malmē, Zviedrijā.
Foto L.Šterna*

*Attēls nr. 43. Svētku apgaismojums pilsētas skvērā
Malmē, Zviedrijā. Foto L.Šterna*

5.1.7. Soliņi

Soliņi ir vides elements, kas uzlabo gājēju komfortu un komunikāciju. Gājējam (pastaigas baudītājam) ir nepieciešama vieta atpūtai un gaidīšanai. „Dzīvības” un pulcēšanās vieta.

Mērķis: nodrošināt gājējam komfortablu, ērtu un vizuāli pievilcīgu vidi un atpūtas iespējas. Radīt vienota un standarta elementu izmantošanu visā teritorijā, saglabājot esošās pilsētvides vērtības.

Galvenie nosacījumi:

- Viena universāla dizaina, materiālu, krāsas soli vienā ielas garumā vai publiskas telpas ietvaros.
- Jomas ielā saglabājami esošie koka soli.
- Ja kādā ielas posmā vēlas papildināt ar soliem, tad jāizvēlas attiecīgā ielā jau esošo solu dizains.
- Soli jāizvieto teritorijās, kur ir vairāk apstādījumu.
- Betona sieniņas (atbalsta sieniņas), kas paceltas virs zemes izmantot kā sēdvietas. Jomas ielā esošām atbalsta sieniņām izmanto jau ielā esošo atbalsta sienu koka sola dizainu (skat. attēlu nr. 43.).
- Nenovietot solus blakus atbalsta sieniņām, bet tās izmantot kā solus (nedublēt funkciju, neaizņemt telpu).
- Ja kādas ēkas vai teritorijas rekonstrukcijas vai jaunas ēkas celtniecības projektā paredzēta atbalsta sieniņa un ir vērsta pret publisku telpu, tad tā ir jāveido tādā augstumā (38-45 cm), lai uz tās var sēdēt.
- Soli var tikt novietoti elementu un apstādījumu joslās.
- Solus nevar izvietot gājēju zonā.
- Ja soli tiek plānoti apstādījumu joslās vai pie gājēju ietvēm, celiņiem, tad tie jāizvieto 1 m dziļās kabatās ar cieto segumu, lai atvieglotu to kopšanu un nenomīdītu zālienu.
- Novietot solus tur, kur tie ir redzami un pieejami, vietās ar lielu cilvēku plūsmu un lielākajās pulcēšanās vietās.
- Solos izmantotais materiāls jāsavieno ar apgaismes stabos, atkritumu urnās, velonovietnēs u.c. mazās arhitektūras formās izmantotajiem materiāliem un krāsu toņiem vienā ielas garumā vai publiskas telpas ietvaros.

- Var tikt izstrādāti īpaša dizaina soli, bet arī to novietojums būtu jāparedz vienas publiskas telpas ietvaros, ielas garumā vai vietās, kas vērsta pret publisko telpu teritorijā.

Piemēri:

*Attēls nr. 44. Esoši atpūtas soli uz betona atbalsta sienīņām Jomas ielā
Foto: L. Šterna*

*Attēls nr. 45. Koncepcijā ieteiktie atpūtas soli uz atbalsta sienīņām Jomas ielā
Foto: L. Šterna*

5.1.8. Velonvietnes

Mērķis: radīt iespēju apmeklētājam velosipēdu ērti un droši novietot statīvā ar iespēju pieslēgt velosipēda rāmi.

Galvenie nosacījumi:

- Jāizvēlas stacionāras, universāla dizaina velonvietnes. Velostatīviem jābūt vienādiem vienā ielas garumā.
- Velonvietnēm jābūt līnijās, formās un krāsā līdzīgām stacionārajām velonvietnēm Jomas ielā (skat. att.nr.45)
- Velonvietnes jānovieto elementu joslā, ja tāda ir pie veloceļa.
- Veloceliņu vietnes var atrasties šķērsielās ar lielākajām cilvēku plūsmām pie Jomas ielas kā publiskās mākslas objekti.
- Velonvietnes ielu galos (arī kā publiskās mākslas objekti), kas iziet uz pludmali, kā arī pludmalē vienā joslā ar solu rindu.
- Velonvietnes Jomas ielā jānovieto tā, lai tās netraucē gājēju plūsmai, neatrastos tiešā gājēju zonā.
- Ja velonvietnes plāno novietot apstādījumu joslā, paredzēt tiem tik lielu kabatu (ņemot vērā velosipēda vidējo garumu 1.80 m), lai novietojot tajā velosipēdu, tas netraucē gājēju plūsmu, neatrastos gājēju zonā.
- Ja velonvietnes tiek plānotas blakus soliņiem, kas novietoti kabatās, tad kabatas minimālais dziļums ir 2 m.
- Velonvietnes var tikt iekļautas autostāvvietu joslās
- Velonvietnes novieto 90° grādu leņķī pret sienu, būvlaidi, ietves malu vai atbalsta sienu.
- Minimālais attālums starp velonvietnēm 1 m.
- Vienā grupā paredzēt vismaz 3 velosipēdu statīvus.
- Neizmantojot savā starpā sasaistītos velosipēdu statīvus (velostatīvs, kur var novietot 3, 6 vai pat 10 velosipēdus).
- Nedrīkst traucēt piekļuvi publiskiem un privātiem objektiem.
- Nedrīkst apgrūtināt durvju atvēršanu, ja tā novietota elementu joslā pie ielas autostāvvietām.
- Vienas ielas garumā saskaņot vides elementos (solos, atkritumu urnās, velostatīvos, apgaismojuma stabos) lietoto metāla toni.
- Velostatīvi var tikt veidoti kā publiskās mākslas objekti (skatīt pie publiskās mākslas sadaļas).

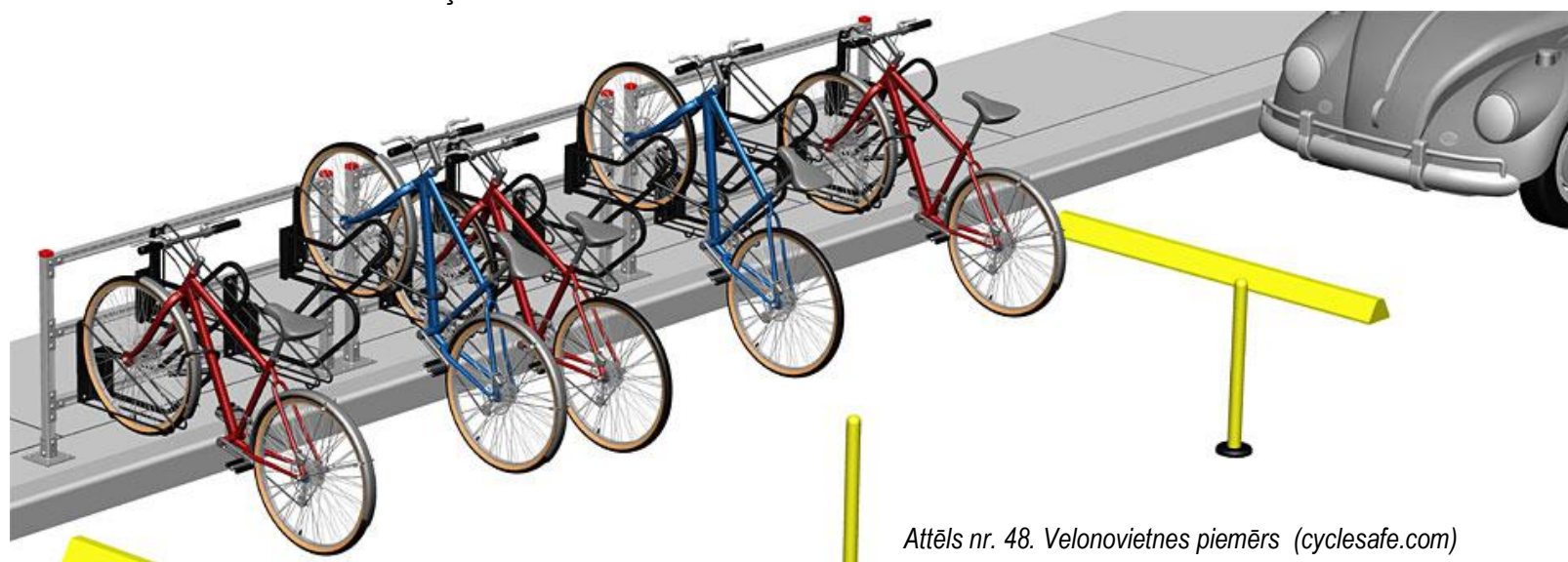
Piemēri:

Attēls nr. 46. Velostatīvs Jomas ielas šķērsielā. Foto L.Šterna

Attēls nr. 47. Velostatīva piemērs (www.salmet.lv)

Attēls nr. 48. Velonovietnes piemērs (cyclesafe.com)

Attēls nr. 49. Velonovietnes piemērs (article.wn.com)

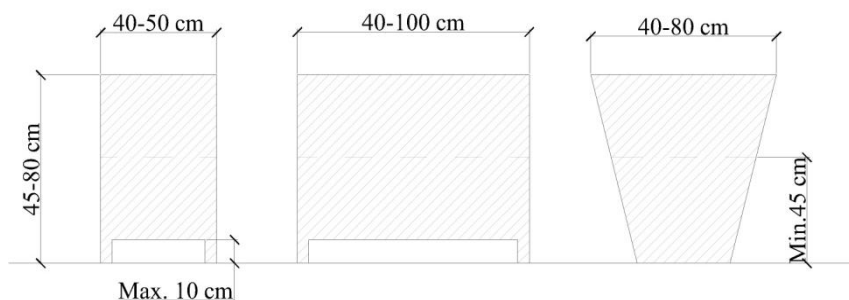
Attēls nr. 50. Velonovietnes piemērs (sf.streetsblog.org)

5.1.9. Puķu kastes

Mērķis: radīt interesi, krāsu, tekstūru harmonisku daudzveidību, definēt, dekorēt un dalīt ielas telpas.

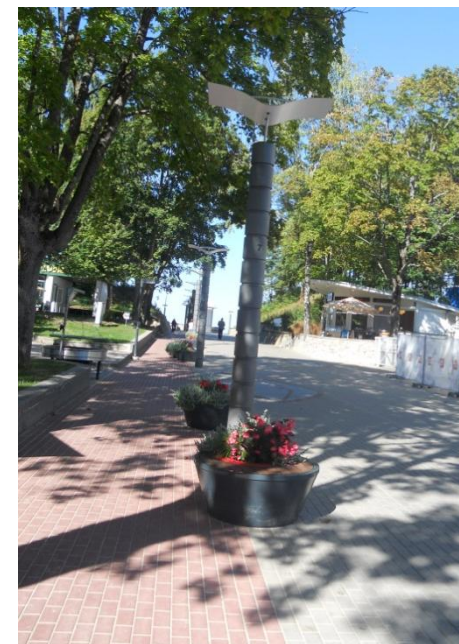
Galvenie nosacījumi:

- Puķu kastēm/podiem ir jābūt vienkāršiem, universāla dizaina, viegli pieejamiem juridiskām un privātām personām.
- Izvēlēties puķu podus/kastes no augstas kvalitātes materiāla, var būt pītas tekstūras, koka, augstas kvalitātes plastmasas vai rotangpalmas.
- Tās nedrīkst traucēt gājēju plūsmām un radīt sadursmes, bet tās var dekorēt un organizēt telpu.
- Var tikt novietotas ielu krustojumos, bet nedrīkst aizsegt redzesleņķi.
- Var tikt novietotas elementu joslās paralēli brauktuvei.
- No autostāvvietas apmales vismaz 0.45m attālumā, lai samazinātu automašīnas durvju sadursmes iespēju.
- Jomas ielā izmanto, lai norobežotu āra kafejnīcas vai definētu to robežas.
- Jūras un Lienas ielās, kā arī Turaidas ielā, izņemot 4 m augstajiem apgaismojuma stabiem, puķu kastes var stiprināt pie ielas apgaismojuma stabiem (min. augstums 2.4 m).

Shēma nr. 13 Puķu podu galvenie izmēru nosacījumi

kafejnīcu puķu kastu/podu dizains, krāsa un augstums.

Attēls nr. 51. Puķu podi Turaidas ielā

- Var izmantot, lai definētu ēku ieejas vietu, palielinot to estētisko vērtību.
- Puķu kastu/podu izmērus skatīt 13.shēmā.
- Puķu kastes novietojamas vienā līnijā ar apgaismojuma stabiem, lai samazinātu izkaisītu vides elementu struktūru.
- Var izmantot, lai norobežotu autostāvvietas no ietves.
  - Izvēlēties piejūras klimatam raksturīgus un atbilstošus augus.
  - Veidojot kafejnīcu norobežošanai puķu kastes/podus, jāņem vērā jau blakus esošo

- Ja puķu kastes tiek atstātas pa ziemu publiskā telpā, tad to virsējās daļas nosegšanai jāizmanto priežu zari.
- Puķu kaste var tikt veidota kā publiskās mākslas objekts un atrasties tam piemērotā vietā, saskaņojot to ar pilsētas galveno mākslinieku un ainavu arhitektu.
- Aizliegts izmantot mākslīgos ziedus, to imitācijas.

Piemēri:

Attēls nr. 52. Koka puķu kastu piemērs (<http://gardentrellis.co.uk/blog/colour-capability/painted-planters>)

Attēls nr. 53. Puķu podu piemērs (<http://allaboutplantsandplanters.blogspot.com/2012/05/improving-flower-pot.html>)

Attēls nr. 54. Puķu podu piemērs Jomas ielā. Foto D.Celimiņa

Attēls nr. 55. Puķu kastu piemērs
(<http://www.gardenmaxx.com/flower-planters.html>)

Attēls nr. 56. Puķu kastu piemērs
(<http://www.centsationalgirl.com/2013/04/diy-criss-cross-outdoor-planters/>)

Attēls nr. 57. Kvalitatīvas un izturīgas
plastmasas pītais puķu pods. Foto L. Šterna

Ieteicamie koki ielu apstādījumos

Pinus nigra – melnā priede
Pinus sylvestris – parastā priede
Pinus peuce _ Maķedonijas priede
Pinus sibirica – Sibīrijas ciedrupriede
Pinus mugo – kalnu priede (formējama)
Tilia x euchlora – Krimas liepa
Tilia x vulgaris – Holandes liepa

Ieteicamais puķu sortiments

Lavandula – Lavanda
Helichrysum petiolare Nana Silver – Vilnainā gnafālija
Lobelia erinus – Zemā lobēlija, nokarena
Golden Globe – Krastmalu melanpodija
Pelargonium peltatum Ruby – Vairoga pelargonija
Pelargonium peltatum Ville de Paris Lila – Vairoga pelargonija
Scaevola aemula Amethyst – Pacilā sanvitālija
Verbena peruviana Peru – Verbena
Glechoma hederacea – Efeju sētložņa
Bakopa-sutera – Bekopa (Sutera, skrajā)
Dichondra – dihondra
Brachycome iberidifolia – lbērlapu brahikome

Vasaras puķu lapojuma toņos vēlams izvēlēties pelēkzaļo, priežu mežam raksturīgos zaļos toņus. Ziedu toņiem izmantot pamatā zilo un violeto toņu gammu, akcentus veidojot ar oranžas, dzeltenas, bordo, rozā un baltas krāsas ziediem.

Puķu kastēs pie ielas kafejnīcām ieteicams izmantot arī dažādus garšaugus (timiāns, mārsils, salvija, piparmētras u.c.), kas veidos pilsētas smaržu ainavu. Izmantot dažāda augstuma smilgas. Akcentiem izmantot koši dzeltenās, baltās, oranžās un sarkanas krāsas vasaras puķes. Puķu kastu/podu dizains un puķu izkārtojums jāaskaņo ar pilsētas ainavu arhitektu.

5.1.10. Publiskā māksla

Publiskā māksla palīdz veidot vietas identitāti, palielina iedzīvotāju lepnumu, attēlo kultūras un vēstures notikumus, piesaista interesi, var organizēt un radīt telpas sajūtu, ienes inovācijas pilsētvidē. Publiskā māksla, kā funkcionāls vides elements. Tā var ietvert simbolus, sienas gleznojumus, dekoratīvas, unikālas zīmes un skulptūras, kā arī vides elementus. Publiskā māksla palielinās gājēju daudzumu un var radīt cilvēka mērogam atbilstošāku vidi.

Mērķis: veidot atraktīvāku un interesantāku ielas telpu, izmantojot kvalitatīvu mākslu.

Galvenie nosacījumi:

- Publiskos mākslas objektus var izvietot dzelzceļa pieturvietu („Dzintari” un „Majori”) teritorijās un elementu joslās.

- Pludmale kā īslaicīgās mākslas telpa.
- Izvietot stacionārus publiskās mākslas objektus ielu galos, kas ved uz pludmali. Šie mākslas objekti varētu būt saistīti ar jūras tēmu, līdzīgi kā bruņurupucis Tirgoņu ielas galā (skatīt att.nr. 59).
- Segums kā publiskā māksla.
- Publiskās mākslas objekts nedrīkst dominēt pār arhitektūru.
- Publiskās mākslas objekti izvietojami vietās, kas netraucē gājēju un automašīnu plūsmu (skatīt att.nr. 58.).
- Izmantot mākslu vides elementu veidošanā, piem., notekūdeņu režģus, strūklakas, afišas stabus, gaismas elementus, velostatīvus, solus, puķu kastes/podus, robežstabus u.c. elementus, kā mākslas objektus, kas paralēli pildītu savu pamatfunkciju.
- Publiskās mākslas izvietojums publiskā ārtelpā saskaņojams ar pilsētas galveno mākslinieku.
- Nepiesātināt teritoriju ar daudz dažādiem nesaistītiem mākslas objektiem.

Attēls nr. 58. Publiskās mākslas izvietojuma vieta Jomas ielas sākumā. Foto D.Celmiņa

S I A M E T R U M

Attēls nr. 59. Skulptūra „Bruņurupucis” Tirgoņu ielā. Tēlnieks – J.Bārda (1995). Skulptūra simbolizē mūža ilgumu.

(<http://brunurupucis-lv.vieglcelot.lv/lv/object/brunurupucis.htm>)²⁰¹⁴

Piemēri:

Attēls nr. 60. Turaidas ielas strūklaka (www.akvedukts.lv)

Attēls nr. 61. Notekūdeņu režģis (Citi of Cheyenne, Streetscape/ urban design elements)

Attēls nr. 62. Velostatīvs kā publiskās mākslas objekts.
(<http://kllproject.lv/2012/08/20/dizaineru-veidotas-velosipedu-novietnes/>)

Attēls nr. 63. Velostatīvs kā publiskās mākslas objekts.
(<http://kllproject.lv/2012/08/20/dizaineru-veidotas-velosipedu-novietnes/>)

Attēls nr. 64. Pludmales sols kā publiskās mākslas objekts.
(<http://goldeneagleoutdoor.en.made-in-china.com/product/zqaJvQwTgKkl/China-PE-Rattan-and-Aluminum-Outdoor-Furniture-Fancy-Beach-Chair-L0034-.html>)

5.1.11. Reklāma

Mērķis: ierobežot uz ietvēm, gājēju ielā izvietoto reklāmu daudzumu, palielināt ielu estētisko kvalitāti, kā arī samazināt vizuālo piesārņojumu.

Galvenie nosacījumi:

- Pirms reklāmas izvietošana ir jāveic ainavas izvērtējums, un visa veidu reklāmas izvietošana jāaskaņo ar pilsētas galveno mākslinieku, ainavu arhitektu un būvvaldi.
- Jomas ielā nav atļauts uzstādīt vides reklāmas, izņemot tīkla reklāmas, izkārtnes un informāciju par pārdodamo produkciju un/vai sniegtajiem pakalpojumiem (ēdienkartes) sezonas kafejnīcu nomas teritorijās vai vietās, kas vērsta pret publisku telpu. Statīvs nedrīkst būt augstāks par 1.10 m.
- Neizvietot reklāmu uz skatloga rūts iekšpuses vai ārpusē, izņemot reklāmas, kas neaizņem vairāk par 25% no rūts platības vai skatloga vitrīnas. Šo reklāmu izvietošana risinājumus un maketus jāaskaņo ar pilsētas mākslinieku.
- Reklāmas var izvietot elementu vai apstādījumu joslās, ja to ir saskaņojis pilsētas galvenais mākslinieks un ainavu arhitekts.
- Lokālpilnvarotības teritorijā ir aizliegtas jebkādas gaismas projekcijas reklāmas
- Vides reklāmas nedrīkst atrasties gājēju zonā, izņemot tīkla reklāmas, par kuru izvietošana jau ir noslēgti līgumi.
- Ja kafejnīca vai veikals atrodas aiz ielas sarkanās līnijas, zemes gabala daļā, kas ir vērsta pret publisku telpu, tad tā reklāmai vai ēdienkartes statīvam jāatrodas zemes gabala robežās aiz sarkanās līnijas, perpendikulāri ietvei vai gājēju zonai.

Piemēri:

Attēls nr. 65. Ēdienkartes izvietošana nosacījumu piemērs vietā, kas vērsta pret publisku telpu. Foto D.Celmiņa/L.Šterna

5.1.11.1. Informācijas zīmes, nosaukumi/izkārtnes

Mērķis: uzlabot telpas un ēku vizuālo uztveri, organizēt elementu izkārtojumu telpā, mazināt šķēršļus gājēju zonā.

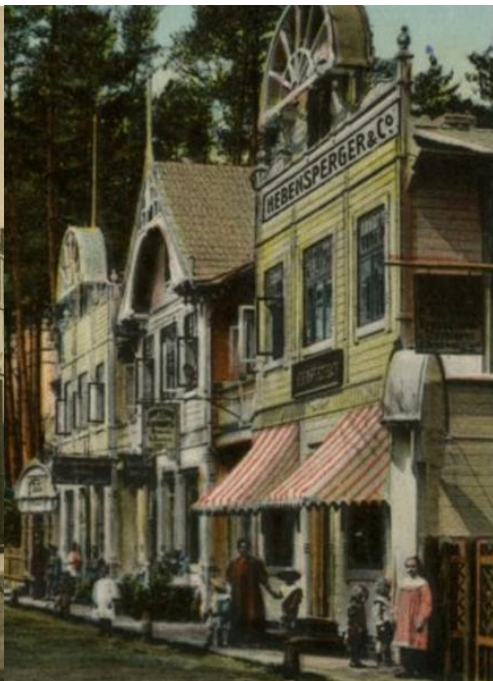
1. Virziena norādes zīmes (ielu nosaukumi, vietu norādes)
2. Izkārtnes
3. Afišu stabi.

Galvenie nosacījumi:

- Informācijas zīmes vēlams veidot ņemot vērā 19.gs. beigām un 20.gs. sākumam raksturīgo arhitektūru, elementu un to detaļu dizainu.
- Veikalu un kafejnīcu izkārtnes (novietotas perpendikulāri pret sienu) ieteicamais augstums 2.4 m. Ja nav iespēja zīmes uzstādīt šādā augstumā, tad uzstādot ņemt vērā ēkas arhitektūras detaļas.
- Visām izkārtņēm jābūt vienā augstumā vienas ēkas fasādes garumā, ja iespējams, tad vienādā augstumā visas perimetrālās apbūves garumā.
- Izzvērtēt veikala un kafejnīcas nosaukuma proporcijas attiecībā pret tās ēku. Izkārtnei un nosaukumam savā starpā nevajadzētu kontrastēt.
- Veikalu un kafejnīcu nosaukumi Jomas ielā uz fasādēm tiek veidoti tikai no telpiskiem burtiem un/vai zīmēm, vai krāsojuma uz ēkas fasādes, neveidojot izgaismotas lineāras gaismas projekcijas uz ēku fasādēm.
- Visiem veikalu un kafejnīcu nosaukumiem jābūt vienā augstumā vienas ēkas fasādes garumā. Ieteicamais augstums 2.4 m. Ja nav iespēja uzstādīt šādā augstumā, tad uzstādot ņemt vērā ēkas arhitektūras detaļas. Virziena un ielu norādes zīmēm jāatrodas elementu joslā.
- Norādes zīmes Jomas ielā var atrasties uz būvlaiķes, sarkanās līnijas turpinot ēku fasādes līniju vai atrasties uz vienas ass ar ielas apgaismojuma stabiem (skat., attēlu nr. 70)
- Afīšas stabi un norādes zīmes nedrīkst atrasties gājēju zonās.
- Visas norādes zīmes veidotas ievērojot vienādus izmērus, burtu lielumus, krāsu un laukumu proporcijas, kā arī vienādus informācijas izvietošanas principus.
- Ielu nosaukumu un māju numuru zīmes vienādas visā lokālplānojuma teritorijā.
- Ielu nosaukumu norādes vienā augstumā (piemēram, zīmes apakšējās malas maksimālais augstums 2 m).
- Afīšas stabiem visā lokālplānojuma teritorijā jābūt vienādiem, viegli pieejamiem. Tiem jāparedz atsevišķa vieta un pirms uzstādīšanas jāizvērtē, kā tie iekļaujas pilsētas ainavā.

- Ap afišas stabiem jābūt vismaz 1.0 m platai brīvai joslai ar cieto segumu, lai ap to var apiet cilvēks.
- Pirms afišas stabu izvietošanas ir jāveic vizuālās ietekmes izvērtējums uz pilsētainavu.

Piemēri:

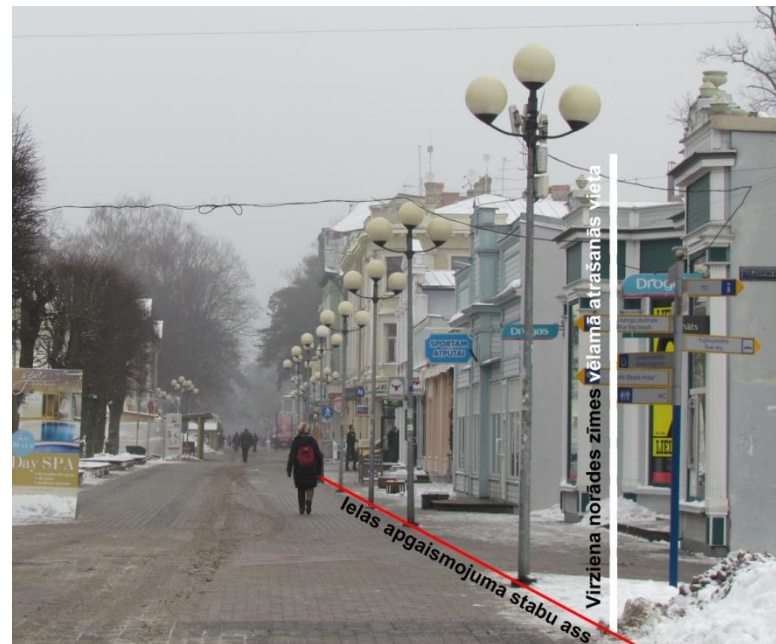
Attēls nr. 66. Jomas iela, Majori, 20.gs. 30.gadi
(zudusilatvija.lv)

Attēls nr. 67. Lielais prospekts, Bulduri, 20.gs. sākums

Attēls nr. 68. Fragments no fotokolāžas, Majori, 20.gs. sākums.

Attēls nr. 69. Veikalu nosaukumu un izkārtnu novietojums. Nevajadzētu parādīties divos augstumos veidotām izkārtnēm un veikalu nosaukumiem.
Foto L.Šterna

Attēls nr. 70. Virziena norādes zīmes novietojuma piemērs Jomas ielā.
Foto L.Šterna

Attēls nr. 71. Informācijas stendu risinājumu piemērs. Arhitektūra dabā sniedz idejas, kā vāvētu tikt veidoti informācijas stendi. Foto D.Celmiņa/L.Šterna

Attēls nr. 72. Informācijas stendu risinājumu piemērs. Arhitektūra detaļu > izmantošana informācijas stendu dizainā. Foto D.Celmiņa/L.Šterna

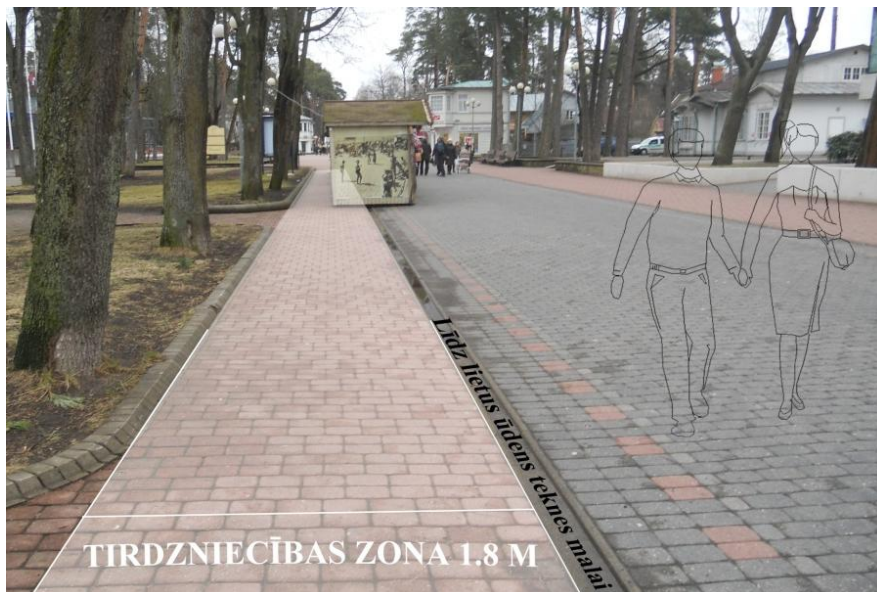
5.1.12. Tirdzniecības vietas

Mērķis: nodrošināt mazumtirgotājiem iespēju tirgoties pilsētas centrā, tirgoties kūrortpilsētas arhitektūrai atbilstošās tirdzniecības novietnēs, kas nedegradē kultūrvēsturisko telpu.

Galvenie nosacījumi:

- Izvietot sezonas tirdzniecības vietas tai paredzētajā Jomas ielas posmā (skatīt lokālpilnojuma pielikumu un attēlu nr. 58).
- Veidot moduļu sistēmu sezonas tirdzniecības vietās.
- Sezonas un stacionāro tirdzniecības būvju labākam risinājumam jāveido metu konkurss vai jāiesniedz būvvaldē skiču projekts, lai radītu videi atbilstošas tirdzniecības būves, kas iekļaujas Jūrmalas pilsētas kultūrvēsturiskajā apbūvē un tās telpiskā struktūrā.
- Jebkurai tirdzniecības būvei jāizstrādā skiču projekts un jāiesniedz būvvaldē, saskaņojot to arī ar pilsētas galveno mākslinieku un ainavu arhitektu.
- Tirdzniecības stendam, kioskam, nojumei vai kādai citai tirdzniecības būvei ir jābūt veidotai ņemot vērā Jūrmalas pilsētas centru raksturīgo kultūrvēsturisko arhitektūru un ēku arhitektūras detaļas, kā arī savstarpējās proporcijas un būves iekļaušanos pilsētas ainavā (skatīt attēlu nr. 74).
- Vēlams visā lokālpilnojuma teritorijā izvietot stilistiski vienāda dizaina tirdzniecības kioskus, sezonas tirdzniecības stendus, kas atbilst pilsētas arhitektūrai un kultūrvēsturiskās apbūves struktūrai.
- Pirms sezonas vai stacionāru tirdzniecības kiosku, stendu, paviljonu vai novietņu izvietojuma jāveic vizuālās ietekmes izvērtējums uz pilsētainavu. To izvietojumā ņemt vērā būvlaides, sarkanās līnijas, perimetrālās apbūves līniju, atbalsta sienas, nožogojumus un apstādījumus.

Piemēri:

Attēls nr. 73. Tirdzniecības vietu izvietojuma zona Jomas ielā starp Smiļšu un Pilsuņu ielām . Foto M.Kalvāne, L.Šterna

Attēls nr. 74. Stacionāra tirdzniecības kioska piemērs Edinburgas prospektā. Foto M.Kalvāne

Attēls nr. 75 Jūras paviljons, Majori, 20.gs. sākums. (zudusilatvija.lv)

Attēls nr. 76. Majoru pludmale, 19.gs.beigas.

Attēls nr. 77. Ideja pārvietojamiem tirdzniecības kioskiem.

Attēls nr. 78. Stacionāra tirdzniecības kioska piemērs (google.com)

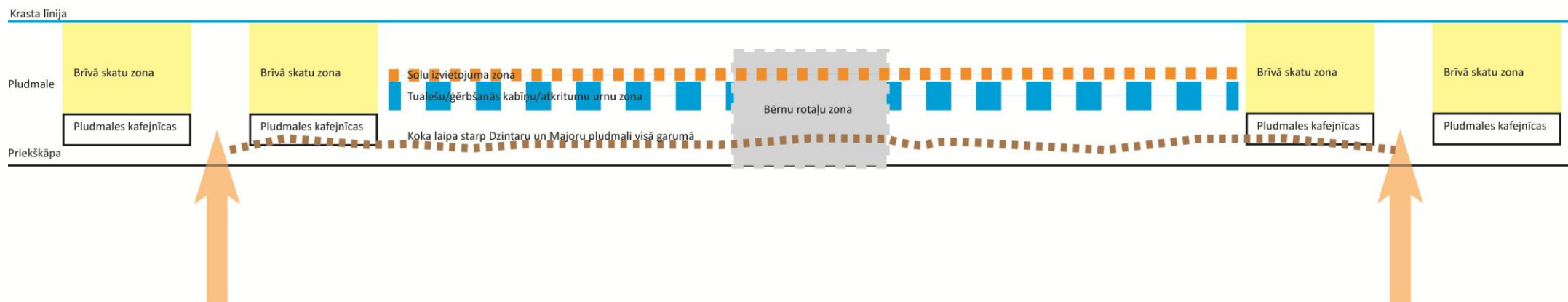
5.2. Pludmales vides elementu nosacījumi

Pludmale ir vieta, kur liela daļa jūrmalnieku, rīdzinieku, kā arī pilsētas viesu gan vasaras sezonā, gan arī pārējā gada laikā izmanto brīvā laika pavadīšanai un veselības uzlabošanai, līdz ar to liela nozīme ir pludmales telpiskai struktūrai, telpas kvalitātei un vides pieejamībai. Tā ir daļa no kūrortpilsētas pamatvērtībām, jo bez tās tā nespētu būt viena no atpazīstamākajām kūrortpilsētām Baltijā.

Pludmales izvietojumu, elementu struktūru nosaka debespuses, krasta līnija un apsaimniekošanas iespējas. Pašlaik pludmalē ir sadrumstalota, dažādu formu, lielumu, augstumu un krāsu daudzveidība, kas rada juceklīgu pludmales ainavu. Iznomāto pludmales teritoriju apsaimniekotājiem ir dažāda izpratne par telpas vizuālo noformējumu, mūzikas skaļumu un gaumi, kā arī par pludmales kafejnīcas arhitektūras risinājumiem. Līdz ar to šīs koncepcijas uzdevums ir radīt kvalitatīvu, vizuāli pievilcīgu, labi organizētu telpu, uzlabot pieejamību un iespējas atpūsties dažādām vecuma un cilvēku grupām.

Šajā sadāļā ir iekļauti priekšlikumi pludmales kopējās telpas struktūrai un pludmales vides dizaina elementu iespējamiem risinājumiem, kas nākotnē varētu uzlabot pludmales vides kvalitāti.

Shēma nr. 14. Pludmales struktūras un zonu principiālā shēma

5.2.1. Pludmales struktūra

Ņemot vērā Jūrmalas uzņēmēju vēlmi darboties pludmalē un pludmales atpūtnieku skaitu un laiku, ko tie tur pavada, ir jārod risinājumi uzņēmējdarbības atbalstam. Bet tai pašā laikā ir jārada nosacījumi, kas vidi palīdzētu sakārtot un organizēt.

Lokālplānojuma risinājumos pludmalē tiek noteiktas vietas, kur un kādās platībās ir atļauts izvietot pludmales kafejnīcas, jo to vizuālais veidols būtiski ietekmē pludmales ainavas kvalitāti. Jūrmalai kā kūrortpilsētai liela nozīme jāpievērš pludmales ainavas un ūdeņu kvalitātei.

Ņemot vērā pludmales telpas formu, debespuses, vēsturisko elementu izvietojumu, būtiski ir izvietot elementus paralēli krasta līnijai. Arī elementu formai un kafejnīcu nojumēm jāveido lineāras formas. Visi elementi tiek strukturēti līnijās neatkarīgi no to funkcijas, ņemot vērā apsaimniekošanas iespējas, dabas vērtības un vietējos apstākļus, kā arī vietas sezonālības raksturu un nozīmi pilsētas mērogā.

Galvenie nosacījumi:

- Lineārisms – elementi izvietoti paralēli krasta līnijai.
- Elementu izvietošanā jāievēro moduļa sistēma, kurā jāievēro elementu secība, atkārtošanās, modelis, ritms, lai tas ir vizuāli baudāms.
- Tīras, skaidri nolasāmas formas.
- Elementi, kā pludmales sastāvdaļa.
- Katras grupas elementi noteiktā krāsā (piem., soli zili, pārgērbsšanās kabīnes, atkritumu konteineri konkrētā tonī u.c.), lai mazinātu krāsu jucekli, radītu harmoniskāku vidi.
- Visi elementi: informācijas zīmes, norādes zīmes, soli, atkritumu konteineri, pārgērbsšanās kabīnes un tualetes ievietotas vienotā elementu joslā.
- Vertikālas formas elementi, tādi kā norādes zīmes, informācijas stendi izvietoti uz vienas ass elementu joslā.
- Pludmale un tajā esošās kafejnīcas un citi pludmales apkalpes vai infrastruktūras objekti, kuri atradīsies pie trīs lokālplānojumā norādītajām izejām uz pludmali cilvēkiem ar kustību traucējumiem, ir pieejami cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.
- Kvalitatīvi un stilistiski līdzīgi pludmales kafejnīcu, nomas punktu un citu sezonas būvju arhitektūras risinājumi.
- Kvalitatīvu un savstarpēji saskaņotu materiālu izmantošana pludmales elementu dizaina risinājumos (piemērs Saulkrastu Jūras parks).

5.2.1. Publiskās tualetes

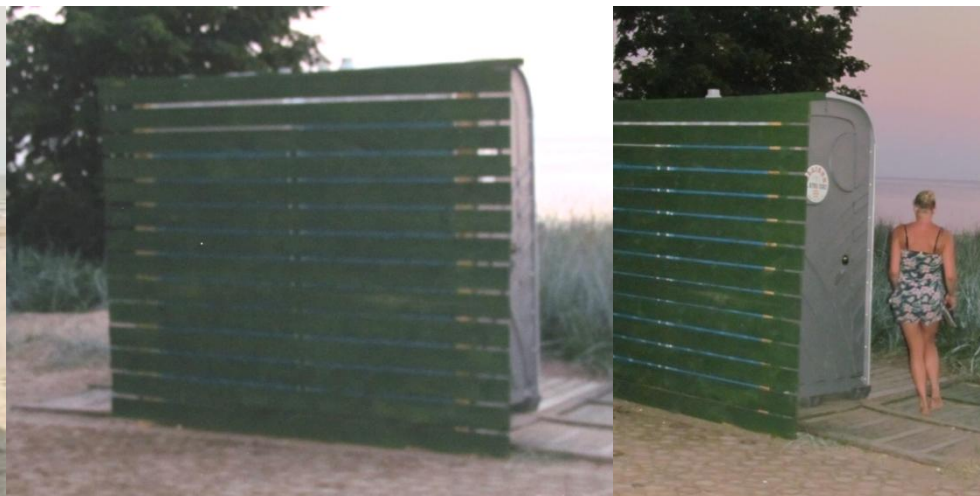
Mērķis: *pludmalē brīvi pieejamas publiskās tualetes visām cilvēku grupām un sasniedzamā attālumā no jebkura pludmales nogabala, mazinot pludmalē esošo elementu sadrumstalotību. Vietās, kur nav pieejamas stacionārās publiskās tualetes, atļauts izveidot vienota stila, viena dizaina pārvietojamās publiskās tualetes.*

Galvenie nosacījumi:

- Vienots stils, tonis un forma visā pludmales garumā palīdzēs cilvēkiem to asociēt un pieņemt kā tualetes atpazīstamības zīmi.
- Ja tiek izvietotas dažādas pārvietojamās publiskās tualetes vienai sezonai, tad tās jānorobežo ar viegli kopjamu, vertikālu sienu no kvalitatīva materiāla, kas samazina to vizuālo intensitāti pludmales ainavā (skat. piem. attēlā nr. 80.).
- Izvietot vismaz 10 m attālumā no bērnu rotaļu laukuma.
- Fasāde ar durvīm vērsta pilsētas virzienā.
- Krāsas tonis neitrāls, lai būtiski neizceltos kopējā pludmales ainavā un nebūtu dominējošs vides elements.
- Novietotas tā, lai būtu viegli apsaimniekojamas.
- Nedrīkst būt novietotas brīvajā skatu zonā (skat.shēmu nr.14)

Piemērs:

Attēls nr. 79 Liepājas pludmales tualetes (liepajablogs.lv)

Attēls nr. 80. Pludmales tualetes Saulkrastu pludmales Jūras parkā Foto L.Šterna

5.2.2. Sezonas dušas/ dzeramā ūdens strūklas

Mērķis: radīt iespēju pludmales apmeklētājiem noskalot sāļo jūras ūdeni, smiltis un atvēsināties.

Galvenie nosacījumi:

- Dušas izvietotas netālu no galvenajām ielu izejām pludmalē.
- Integrētas gājēju ceļu tīklā un koka dēlīšu segumā, lai pēc to lietošanas nav jāiet pa pludmales smiltīm.
- Tiek veidotas koka kabatas objektu izvietošanai, kas samazina saskari ar garāmgājējiem.
- Var tikt veidoti atsevišķi elementi tikai kāju noskalošanai.
- Galvenajās gājēju plūsmu vietās var būt integrētas arī dzeramā ūdens strūklas.
- Visā lokālpilnojumā teritorijā jāizvieto vienota stila un augstuma sezonas dušas.
- Jānodrošina pieejamība cilvēkiem ar īpašajām vajadzībām lokālpilnojumā noteiktajās vietās.

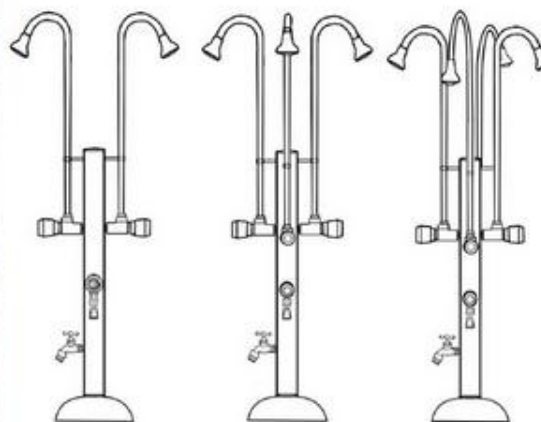
Piemēri:

HC-4000-Deluxe with 6" Shower Head,
58" Hand-Held Spray Assembly

Attēls nr. 81. Āra dušu risinājumi (<http://www.aquamasters.com/poolshow.htm>)

Attēls nr. 82. Dzeramstrūklas ierīce
(<http://www.landscapeonline.com/products/listing.php?id=4419>)

Attēls nr. 83. Piemērs dušas izvietošanai
(<http://en.beach-trotters.com/modular-structures-showers-amp-footbath-details-p-stainless-steel-shower-t-475>)

Attēls nr. 84. Piemērs dušas izvietošanai
(<http://en.beach-trotters.com/modular-structures-showers-amp-footbath-details-p-stainless-steel-shower-t-475>)

Attēls nr. 85. Piemērs dušai cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.
Izvietojums vietās, kur plānota pludmales pieejamība cilvēkiem
ratiņkrēslos (<http://en.beach-trotters.com/modular-structures-showers-amp-footbath-details-p-stainless-steel-shower-t-475>)

Attēls nr. 86. Piemērs dušai kāju noskalošanai
(<http://en.beach-trotters.com/modular-structures-showers-amp-footbath-details-p-stainless-steel-shower-t-475>)

Attēls nr. 87. Pludmales dušas kāju noskalošanai Saulkrastu pludmalē
Foto L.Šterna

Attēls nr. 88. Slēgta tipa pludmales dušas (google.com)

5.2.3. Pārgērbšanās kabīnes

Mērķis: radīt iespēju pludmales apmeklētājiem pārgērbties, apkārtējiem cilvēkiem neredzot.

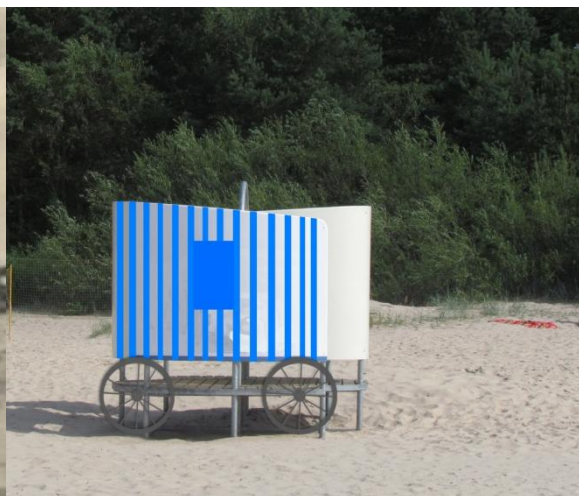
Galvenie nosacījumi:

- Vienā krāsu tonī un vienāda dizaina visā pludmales garumā.
- Izvietojamas vienotā elementu joslā pēc noteikta attāluma.
- Nedrīkst atrasties brīvajā skatu zonā (skat. shēmu nr. 14).
- Atļauts izvietot tikai tīkla reklāmu, lai samazinātu krāsu un stilu daudzveidību, veidotu vienotu telpas uztveri.
- Vietās, kur paredzēta piekļūšana pludmalei cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, jāizvieto speciāli pielāgotas pārgērbšanās kabīnes cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Piemēri:

Attēls nr. 89. Dzintaru pludmale, 20.gs. sākums.
(zudusilatvija.lv)

Attēls nr. 90. Pārgērbšanās kabīnes risinājums.
Foto L. Šterna

Attēls nr. 91. Pārgērbšanās kabīnes risinājums.
Foto L. Šterna

Attēls nr. 92. Pārgērbšanās kabīne s risinājums. Foto L. Šterna

Attēls nr. 93. Pārgērbšanās kabīne s risinājums. Foto L. Šterna

5.2.4. Atkritumu urnas

- **Mērķis:** Pamanāmas, bet ne uzkrītošas, videi atbilstošas atkritumu urnas. Pareizi novietotas atkritumu urnas palīdz uzturēt tīru un pievilcīgu vidi.

Galvenie nosacījumi:

- Pludmalē nedrīkst izvietot atklātas, dažādu krāsu atkritumu urnas/konteinerus, kas paredzētas atkritumu šķirošanai.
- Ja nepieciešams izvietot urnas/konteinerus atkritumu šķirošanai, tad uz neitrālas krāsas konteineriem jāuzlīmē uzlīme, kas apzīmē, kādiem atkritumiem urna/konteineris paredzēts.
- Jābūt vienādām un neuzkrītošām visā pludmales garumā, bet tai pašā laikā jāpilda sava funkcija un jābūt viegli apsaimniekojamām.
- Atkritumu urnas smilšu toņu krāsu gammā.
- Jāizvieto vienotajā elementu joslā, līnijā - nedaudz aiz atpūtas soliēm.
- Nedrīkst izvietot brīvajā skatu zonā (vieta pretī pludmales kafejnīcām).
- Pludmales kafejnīcās jāizvieto atsevišķas atkritumu urnas, tās stilistiski saskaņojot ar kafejnīcas iekārtojumu.

Piemērs:

Attēls nr. 94. Atkritumu konteineru risinājums (latimesblogs.latimes.com)

5.2.5. Segums/ pieejamība pludmalē

Mērķis: *Nodrošināt pieejamību un pārvietošanās iespējas pludmalē jebkuram pludmales viesim, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kā arī atpūtniekiem ar bērnu ratiņiem.*

Ir dažādi materiāli, ko var izmantot pieejamības un kustības nodrošināšanai. Viens no tādiem ir koks, kuru var izmantot tehniski dažādu ceļiņu risināšanai. Ieteicamākie risinājumi ir koka posmu ceļiņš un *rull-up* koka segums. Posma ceļiņš tiek salikts no vairākām vienādām daļām, tas ļauj kombinēt arī lielākus koka laukumus. *Rull-up* koka segums tiek izrullēts kā paklājs. Var izmantot arī pārstrādājamu paklājtipa materiālu - Beachrings 2. Tas sniedz īslaicīgu (sezonaļu) iespēju nokļūt pludmalē cilvēkiem ratiņkrēsls, kā arī ģimenēm ar bērnu ratiņiem, nodrošinot iespēju piekļūt ūdensmalai. Tas ir pieejams dažādās krāsās, viegli kopjams un pārvietojams. Šie risinājumi nerada nedz vizuālas, nedz funkcionālas barjeras riteņbraucējiem, nūjotājiem un citiem pludmales apmeklētājiem, kas ikdienā pludmali izmanto sporta aktivitātēm.

Galvenie nosacījumi:

- Segumam jābūt viegli uzklājamam un kopjamam.
- Segumu jāizvieto līdz ūdensmalai vai cietajām smiltīm, nodrošināt brīvu pieeju pie ūdens.
- Segums jāveido vienā līmenī ar smiltīm, lai tas neradītu vizuālu un/vai fizisku barjeru.
- Celiņu minimālais platums 1.20 m.

Piemēri:

Attēls nr. 95. Materiāls pludmales pieejamības nodrošināšanai cilvēku ar īpašām vajadzībām (http://www.invisiblestructures.com/beachrings2_colors.html)

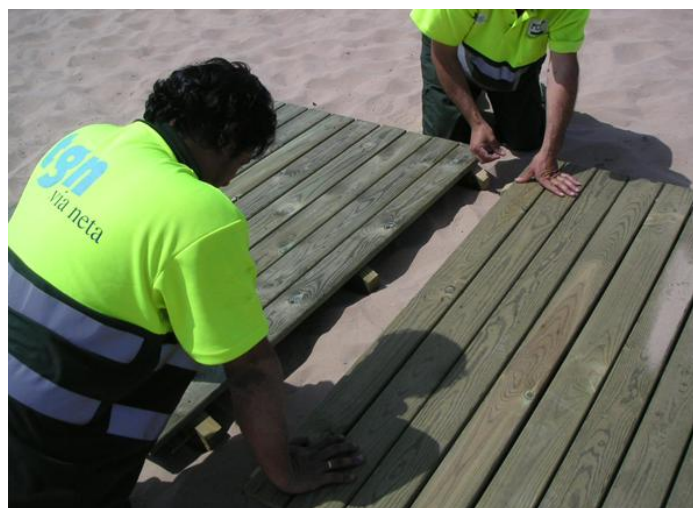
Attēls nr. 96 Rull-up koka segums pieejamības nodrošināšanai pludmalē (<http://en.beach-trotters.com/modular-structures-showers-amp-footbath-details-p-stainless-steel-shower-t-475>)

Attēls nr.97. Pludmales pieejamības nodrošināšanas piemērs cilvēkiem ar īpašām vajadzībām (<http://en.beach-trotters.com/modular-structures-showers-amp-footbath-details-p-stainless-steel-shower-t-475>)

Attēls nr. 98. Koka klājs salikts no posmiem pieejamības nodrošināšanai (<http://en.beach-trotters.com/modular-structures-showers-amp-footbath-details-p-stainless-steel-shower-t-475>)

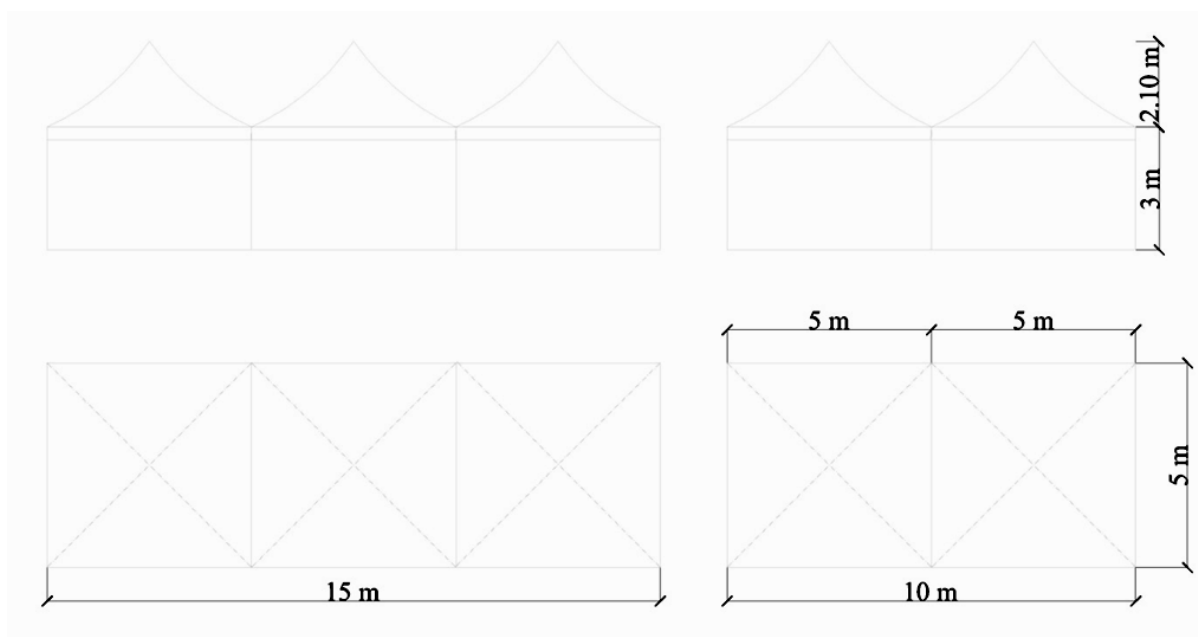
Attēls nr. 99. Koka celiņš veidots no vārākiem kopā stiprinātiem posmiem (<http://en.beach-trotters.com/modular-structures-showers-amp-footbath-details-p-stainless-steel-shower-t-475>)

5.2.6. Pludmales kafejnīcas

Mērķis: organizēt kafejnīcu izvietojumu, to pieejamību un veidot kopējo pludmales ainavas struktūru.

Galvenie nosacījumi:

- Pludmales kafejnīcas drīkst izvietot tikai lokālpāņojumā noteiktās pludmales zonās.
- Kafejnīcu grīdas segumam/terasei jāizmanto koka terašu segums.
- Vietās, kur ir nodrošināta piekļuve pludmalei cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kafejnīcas zonai jābūt savienotai ar gājēju celiņu tīklu vienā līmenī, lai tā būtu pieejama cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un māmiņām ar bērnu ratiņiem.

Shēma nr.15. Pludmales kafejnīcu moduļi ar izmēriem

- Kafejnīcu nojumēm jāizmanto moduļu sistēmas ar noteiktiem izmēriem.
- Kvalitatīvas arhitektūras kafejnīcas, no augstas kvalitātes materiāliem, stilistiski līdzīgs, lai tās iekļautos kopējā pludmales telpiskajā struktūrā un nedegradē pludmali. (skatīt attēlus nr. 100.,101.,102.,103.)
- Koka terases pludmalē ieteicams izbūvēt divu pakāpienu augstumā (izņemot vietās cilvēkiem ar īpašām vajadzībām), kā arī aprīkotām ar pandusu, kas sniedz iespēju pa to pārvietoties cilvēkiem ratiņkrēslā un apmeklētājiem ar bērnu ratiņiem (pandusa minimālais platums 1.2 m).
- Nojumēm jābūt no kvalitatīva audekla gaišos toņos. Audekla toni jāaskaņo ar pārgērbšanās kabīņu krāsu toni.
- Saulesargu ieteicamās krāsas: zila, balta, dzeltena, zilona.
- Saulesargi nedrīkst būt novietoti tā, ka tie izvirzās ārpus pludmales nomas zemes gabala, ievērojot lokālplānojuma nosacījumus.
- Saulesargu augstumam jābūt vismaz 2.4 m, tie nedrīkst traucēt gājēju pārvietošanos.
- Uz saulesargiem nedrīkst izvietot reklāmas, izņemot saulesarga maliņu. Uz saulesarga maliņas var izvietot kafejnīcu logotipus un neuzkrītošas reklāmas, kas pirms tam ir saskaņojamas ar galveno pilsētas mākslinieku.
- Saulesargiem jābūt vienā tonī, izmērā un augstumā vienas kafejnīcas teritorijā.
- Ēdienkartes un reklāmas nedrīkst būt izvietotas ārpus pludmales nomas zemes gabala.
- Ieteicams kafejnīcas telpu nepārbīvēt ar mēbelēm, ievērojot sekojošu normatīvu: 1 sēdoša persona/m² un 2.5 stāvošas personas/m².
- Mēbelēm jābūt no augstvērtīga un kvalitatīva materiāla - metāla, koka, augstas kvalitātes plastmasas pītās mēbeles vai rotangpalmas, vai minēto materiālu kombinācijām (kafejnīcas mēbeļu piemērus skatīt 5.1.5. sadaļā).
- Saulesargu krēsliem/zvilņiem un saulesargiem vienā pludmales nomas zemes gabalā jābūt vienādiem.
- Aizliegts izvietot piknika galdus.
- Mēbelēm jābūt paredzētām āra lietošanai.
- Mēbelēm jābūt pārvietojamām, lai cilvēki ar īpašām vajadzībām (arī korpulenti un māmiņas ar bērniem) var tās izmantot.
- Krēsliem (kafejnīcās, kas atrodas pie lokālplānojuma norādītajām vietām, kas ir pieejamas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām) jābūt gan ar roku balstiem, gan bez tiem, lai arī korpulentiem cilvēkiem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām būtu iespēja tos izmantot.
- Vietās, kur var piekļūt cilvēki ar īpašām vajadzībām, galdiem un krēsliem ir jābūt izvietotiem noteiktos attālumos (skatīt sadaļā 5.1.5.).
- Aizliegts veidot jebkāda veida norobežojumus.
- Kafejnīcu dekorēšanai var izmantot pārvietojamus puķu podus vai kastes (skatīt sadaļu 5.1.9.).

- Katrai kafejnīcai jāizvērtē skaņu ainavas piesārņojums.
- Posmā no Turaidas ielas līdz Tirgoņu ielai veidojams stacionārs koka pastaigu celiņš ar vismaz 1.50 m platu gājēju zonu. Posmos, kur paredzēti soli un atkritumu urnas, jāveido kabatas vai platāki ceļa posmi.
- Pastaigu ceļa posmā ieteicams izvietot pludmales apgaismojumu.

Piemēri:

*Attēls nr. 100. Veiksmīgs risinājums pludmales kafejnīcai- ģimenes pludmales klubs „Čaika”
(www.tourism.jurmala.lv)*

*Attēls nr. 101. Ģimenes pludmales klubs „Čaika” kā paraugs turmākai
pludmales kafejnīcu risinājumiem. (ss.lv)*

Attēls nr. 102. Kafējnīca „Mare” Saulkrastu pludmalē. Foto L.Šterna

Attēls nr. 103. Kafējnīca „Costa del sol” Saulkrastu pludmalē. Foto L.Šterna

Attēls nr. 104. Pludmale (<http://pegs-blog.stbarth.com/tag/hotel-st-barth-isle-de-france/>)

Attēls nr. 105. Pludmale (<http://www.venere.com/blog/nice-so-nice/>)

Attēls nr. 106. Pludmales saulesargs

Attēls nr. 107. Pludmales saulesargs

Attēls nr. 108. Pludmales kafējnīcas mēbeles
http://www.123rf.com/photo_3186448_rattan-chairs-and-furniture-bar-empty-on-beach.html Copyright: Anton Hlushchenko

Attēls nr. 109. Pludmales kafējnīcas mēbeles
http://www.123rf.com/photo_10212929_table-and-wicker-chairs-beach-cafe.html Copyright: Larisa Pakhtusov

5.2.6. Bērnu rotaļu laukumi/trenažieri, volejbola laukums

Mērķis: izveidot stacionāru, visiem pieejamu sporta aktivitāšu zonu visām vecuma grupām.

Shēma nr.16. Bērnu rotaļu laukuma un trenažieru izvietojuma shēma pludmales promenādē, ja tādu veido

Attēls nr. 110. Bērnu rotaļu laukums Jūras parkā, Saulkrastos. Foto L.Šterna

Galvenie nosacījumi:

- Lokālpārplānojuma teritorijā izvietot vienu vai vairākus stacionārus bērnu rotaļu laukumus atbilstoši grafiskajā materiālā norādītajam (skatīt lokālpārplānojuma grafisko sadaļu).
- Lokālpārplānojuma teritorijā izvietot vienu trenāžieru laukumu pieaugušajiem.
- Ņemot vērā Jūrmalā notiekošo ikgadējo volejbola turnīru, vēlams izveidot stacionāru volejbola laukumu (skat. piem.att.nr. 115.).
- Izvēlēties augstas kvalitātes, daudzveidīgas rotaļu iekārtas dažādām vecuma grupām.
- Ieteicams veidot koka gājēju celiņus, bērnu rotaļu laukumu integrējot gājēju celiņu tīklā (skatīt shēmu nr. 16.).

Piemēri:

Attēls nr.111. Bērnu rotaļu laukums.
(<http://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/ventspils-zilakaroga-pludmale-un-dienvidu-mols-ar-skatu-torni>)

Attēls nr. 112. Bērnu rotaļu laukums.
(<https://www.google.lv/search?q=Lappset+rota%C4%BCu+laukumi+pludmal%C4%93&safe=active&client=firefox-.....>)

Attēls nr.113. Saulkrastu pludmales Jūras parks. Foto L.Šterna

Attēls nr.114. Saulkrastu pludmales Jūras parks. Foto L.Šterna

Attēls nr.115. Saulkrastu pludmales Jūras parka volejbola laukums. Foto L.Šterna

Attēls nr.116. Saulkrastu pludmales Jūras parka volejbola laukums.
Foto L.Šterna

Attēls nr.117. Saulkrastu pludmales Jūras parks. Foto L.Šterna

5.2.7. Atpūtas soli

Mērķis: saglabāt esošo solu dizainu un krāsu, kā daļu no kultūrvēsturiskā mantojuma, kas ir raksturīgi Jūrmalas pludmalei.

Galvenie nosacījumi:

- Soli jāizvieto paralēli krasta līnijai, vienotā elementu joslā.
- Atjaunojot solus tiek saglabātas sola proporcijas un zilais krāsu tonis.
- Visā pludmales garumā jāizvieto vienādi atpūtas soli.
- Bērnus rotaļu laukumu tuvumā jāizvieto papildus soli.
- Var aizstāt esošos solus ar cita dizaina soli, bet tad tie jāizvieto visā lokālpilnoējuma teritorijas pludmales garumā.

Piemērs:

Attēls nr. 118. Esošs atpūtas sols pludmalē. Foto L.Šterna

5.2. 8. Glābšanas posteņi

Mērķis: nodrošināt labu pludmales pārredzamību, lai uzlabotu pludmales apmeklētāju drošību ūdenī un nepieciešamības gadījumā sniegt neatliekamo palīdzību.

Galvenie nosacījumi:

- Glābšanas posteņu dizainam un novietojumam pludmalē jābūt tādām, kas netraucē pildīt tā funkcijas.
- Veidojot glābēju posteņus jāņem vērā pludmalē esošo vides elementu dizains, izmantotie materiāli un krāsu toņi.

Piemēri:

Attēls nr. 119 Glābšanas postenis. (<http://en.beach-trotters.com/modular-structures-safety-amp-surveillance-equipment-details-p-ocean-beach-lifeguard-tower-t-486>)

Attēls nr. 120. Glābšanas postenis. (<http://www.ventspils.lv/lat/pilseta/20733-pludmale-darbu-sak-ventspils-pilsetas-pasvaldibas-policijas-pludmales-glabsanas-dienests>)

Izmantotā literatūra

1. Ceļu satiksmes noteikumi. 29.07.2004. Ministru kabinets.
2. Time-Saver Standards for Landscape Architecture 1988. Atb. Par izd. Harris, Charles W., Dines, Nicholas T., USA, NY: McGraw-Hill, Inc. 540-5
3. Dauksts J., Naudžuns J.R., Smirnovs J., Sviķis J., Vaskums G. *Ceļa zīmju un apzīmējumu rokasgrāmata*. Rīga, 2006. 688 lapas. [tiešsaiste] [skatīts 19.janv.]. Pieejams: http://lvceli.lv/files/Rokasgramatas/Cela%20zimes%20_apzimejumi_Rokasgramata_5_Maijs_2006_N.pdf
4. Whiting D., Jong J. *Water Wise Landscape Design: Principles of landscape design*. CMG GardenNotes 413, 2013. 12.p. [tiešsaiste] [skatīts 2014.g. 2.febr.]. Pieejams: <http://www.ext.colostate.edu/mg/gardennotes/413.html>
5. *City of Cheyenne. Streetscape/urban design elements* Otak, Inc., 33 p. [tiešsaiste] [skatīts 2014.g. 21.janv.]. Pieejams: http://www.wyopass.org/Documents/Upload/File/Downtown_Street_Scape_Handbook_Cheyenne.pdf
6. *City Planning Office Streets and Parks Department. Guidelines for pavement cafes in Malmo*, 2009. 14 p. [tiešsaiste][skatīts 2014.g. 20.janv.]. Pieejams: http://www.malmo.se/download/18.1558e15e13973eeaa0e800017246/1383647065870/uteserveringar090618pdf_ENG.pdf
7. *Combining streetscape elements*. *City of Milwaukee*, 2011. 20.p.[tiešsaiste] [skatīts 2014.g.5.febr.]. Pieejams: <http://city.milwaukee.gov/ImageLibrary/Groups/cityDCD/planning/plans/Streetscape/pdf/CombiningStreetscapeElements.pdf>
8. Santa Barbara County Board of Supervisors. *Old Town Orcutt Streetscape concept plan., 2006. 58 p.* [tiešsaiste] [skatīts 25.febr.]. Pieejams: <http://longrange.sbcountyplanning.org/planareas/orcutt/documents/Old%20Town%20Orcutt/Streetscape%20Plan%20-%20final/OTO%20Streetscape%20Concept%20Plan%20-%20Final.pdf>
9. *Teritorijas plānojums, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi*. [tiešsaiste] [skatīts 2014.g.15.febr.]. Pieejams: <http://jurmala.lv/page/1669>
10. *Vadlīnijas velosipēdu novietņu izvietošanai. Par drošām velostāvvietām*. [tiešsaiste] [skatīts 1.martā]. Pieejams: <http://www.rdsd.lv/box/files/vadlinijas.pdf>